Abonamintulŭ

Pentru monarchie:
Pre anŭ 6 fl., 1/2 anŭ 3 fl., 1/4 anŭ 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 anŭ 18 frcs., 1/2 anŭ 9 frcs., 1/4 anŭ 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Unŭ şirŭ garmond: odată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fie care publicăţiune timbru de 30 cr.

Totŭ ce privesce fóea să se adreseze la «Redacţiunea şi Administraţiunea Uniriĭ» în Blaşiŭ.

Anulŭ II. Blaşiŭ 31 Decembre 1892. Numĕrulŭ 53.

La închiarea anuluĭ.

Cu numĕrulŭ acesta se încheie alŭ doilea anŭ alŭ „Uniriĭ".

Aceştĭ doĭ anĭ ne îndreptăţescŭ a face o reprivire şi o provocare la viitorŭ.

Răzimaţĭ pre ţinuta „Uniriĭ" observată în timpŭ de doĭ anĭ, credemŭ a puté afirma, că „Unirea" a împlinitŭ promisiunile, cu carĭ a păşitŭ înaintea publicităţiĭ. Ea a fostŭ neîntreruptŭ: *organulŭ de publicitate aŭ bisericeĭ române unite cu Roma.*

„Unirea" a observatŭ totdeuna programulŭ sĕŭ: a desfăşuratŭ şi a apĕratŭ interesele bisericeĭ române unite şi mijlocitŭ ale întregŭ poporuluĭ românescŭ.

În lucrarea acésta „Unirea" a dovedit ururea bărbăţie şi neatîrnare. Unŭ singurŭ lucru ĭ-a fostŭ călĕuzŭ: *adevĕrulŭ.* Pentru adevĕrŭ s'a luptatŭ „Unirea" fără şovăire şi fără pregetŭ, cu armele blândeţeĭ, dar cândŭ lipsa a cerutŭ, şi cu armele satireĭ şi a dialecticeĭ celeĭ maĭ necruţătóre.

Atacurile îndreptate împotriva bisericeĭ „Unirea" le-a respinsŭ îndată, fără considerare la locŭ, de unde proviniaŭ. A datŭ în *susŭ,* şi în *josŭ,* ca şi în *drĕptă* şi în *stînga.* A apăratŭ biserica împotriva străinilorŭ, împotriva alorŭ nostri, une orĭ chiar şi împotriva unorŭ fiĭ rătăciţĭ, pretinşĭ preoţĭ de aĭ bisericeĭ nóstre.

Pentru ţinuta acésta „Unirea" a fostŭ batjocorită chiar şi de ómenĭ de aĭ nostri slabĭ la îngerŭ.

Însă nimica n'a pututŭ s'o abată de pre calea sa.

Numeriĭ apăruţĭ în aceştĭ doĭ anĭ suntŭ dovadă, că n'a fostŭ nicĭ o cestiune de importanţă pentru biserica nóstră şi pentru poporulŭ românescŭ, de care „Unirea" să nu se fie ocupatŭ cu de-adinsulŭ şi cu seriositatea cuvenită.

Fie de ajunsŭ a reamintĭ „Asilele de copiĭ", „Gimnasiulŭ din Beiuşŭ", „Gimnasiile românescĭ" şi „Gimnasiulŭ din Năsĕudŭ", „Legea pentru salarisarea învĕţătorilorŭ poporali", „Congrua", „Dreptulŭ de a ne alege Mitropolitŭ" şi altele.

Ceea ce a fostŭ „Unirea" în trecutŭ, aceea are să fie şi în viitorŭ.

Anulŭ alŭ treilea promite a fi maĭ de interesŭ decâtŭ ceĭ premergĕtorĭ.

În scurtŭ se va desbate în parlamentŭ *legea pentru salarisarea învĕţătorilorŭ poporali,* care ameninţă cu perire sute şi sute de şcóle de ale nóstre. A organisa opositie în contra acestuĭ proiectŭ, va fi o chemare a „Uniriĭ".

Peregrinajulŭ la Roma, proiectatŭ pentru primăvara anuluĭ viitorŭ, va fi unŭ evenimentŭ epocalŭ în analele bisericeĭ nóstre. A ţinĕ pre cetitorĭ în curentŭ cu tóte fasele acesteĭ întreprinderĭ, va fi totŭ chemarea „Uniriĭ".

Anulŭ ce vine, după tótă probalitatea va să ne aducă pre doritulŭ Capŭ alŭ provincieĭ nóstre. A informa publiculŭ despre tóte amĕnuntele acesteĭ cestiunĭ capitale, va fi ĕrăşĭ datorinţa „Uniriĭ".

Politica bisericéscă a guvernuluĭ póte să aducă constelaţiunĭ nóuĕ în viéţa întrégă publică a patrieĭ nóstre. A marca ţinuta nóstră în afacerea acésta va fi totŭ chemarea „Uniriĭ".

La luptă dar în jurulŭ stégulŭ, pre care scrisŭ este: „Unirea"!

Mulţămimŭ din inimă abonenţilorŭ nostri pentru sprijinulŭ, ce ni-l'aŭ datŭ. Ceremŭ acestŭ sprijinŭ şi pentru viitorŭ. Rugămŭ achitarea tuturorŭ restanţelorŭ.

Dacă sprijinulŭ publiculuĭ nostru se va potenţa, noĭ suntemŭ decişĭ a scóte „Unirea" şi de maĭ multe orĭ pre sĕptĕmână.

Nu lucrămŭ pentru câştigŭ materialŭ. Chiar de aceea credemŭ a puté pretinde cu totŭ dreptulŭ, ca toţĭ restanţierĭ să-şĭ rĕspundă costulŭ abonamentuluĭ, ca şi noĭ să ne putemŭ răfui cu tipografia.

La lucru dar, şi Dumnedeŭ să ne ajute!

Conferinţa episcopéscă.

(+) Cu proiectulŭ primitŭ în principiŭ de conferinţa Episcopilorŭ din Ungaria dela 15 Decembre a. c. şi publicatŭ în numĕrulŭ precedentŭ alŭ foiĭ nóstre cestiunea congrueĭ, despre care amŭ scrisŭ pre largŭ în numeriĭ 26—30 aĭ „Uniriĭ" din anulŭ 1891, a trecutŭ în o fasă nóuă.

Înainte de ce amŭ marca ţinuta foiĭ nóstre faţă cu proiectulŭ amintitŭ, este de lipsă a lămuri o cestiune personală, sulevată de unulŭ dintre organele de publicitate românescĭ.

S'a datŭ adecă espresiune convingeriĭ, că cele ce le-amŭ scrisŭ noĭ, fie în cestiunea autonomieĭ, fie în cestiunea congrueĭ, ar fi fostŭ inspirate de reposatulŭ şi preabunulŭ nostru Mitropolitŭ Dr. Ioanŭ Vancea.

Faţă cu acéstă aserţiune datorĭ suntemŭ a face cunoscutŭ cetitorilorŭ nostri,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Feuilleton.

Nopţĭ de iérnă.

Novele pentru poporŭ de George Simu.

M'am îngrijitŭ de timpuriŭ, ca pentru sesonulŭ de iérnă să am la îndemână lectură destulă şi pre câtŭ se póte bună.

Îndemnatŭ óre cum de titulă, mĭ-am procuratŭ între altele şi cartea Dluĭ George Simu: *„Nopţĭ de iérnă."* M'am şi apucatŭ s'o cetescŭ înainte de tóte.

Observŭ, că ar fi fostŭ maĭ nimeritŭ, dacă Dlŭ Simu în titulă în locŭ de „nopţĭ" ar fi pusŭ cuvintulŭ „sĕrĭ". Ómeniĭ cam de comunŭ sara se punŭ pre cetite, nu nóptea. Apoĭ maĭ rĕmâne să spunŭ şi aceea, că autorulŭ novelelorŭ din cestiune e preotŭ, omŭ, care trăindŭ în mijlocŭ poporuluĭ, îĭ scie şi cunósce nĕcazurile şi datinele, şi astfelŭ maĭ bine ca orĭ cine altulŭ îĭ scie vorbi la inimă şi după priceperea luĭ, ceea ce crede că va servi spre binele şi folosulŭ luĭ, căcĭ să nu uitămŭ, novelele acestea suntŭ scrise „pentru poporŭ".

Să deschidemŭ acum cartea.

Pre pagina primă întîlnimŭ titula: „Dascălilorŭ rumânĭ!" Cartea e dedicată lorŭ, şi ar fi fórte bine, dacă dascălii nostri şi-ar procura cărticica acésta şi cetindu-o ar pune la inimă importanţa, ce le-o dă Dlŭ Simu. Să-şĭ însemne şi aceea, că dacă observĭ, că lumea te consideră de maĭ bunŭ şi maĭ învăţatŭ de cum eştĭ, atuncĭ trebue să te puĭ pre lucru şi să ajungĭ la trépta, la carea alţiĭ te-aŭ înălţatŭ.

Şi ca să corĕspundă óre cum dedicaţieĭ, întâia novelă e „Dăscălulŭ Procopie". Într'însa Dlŭ Simu descrie tóte suferinţele unuĭ dascălŭ românescŭ, tóte luptele, ce are să le supórte cu capetele încăpăţinate şi cerbicóse.

Lumina s'a lăţitŭ în satulŭ *Pustia.* Copiiĭ se sculaŭ împotriva părinţilorŭ spre a le spune, că lucră rĕŭ împotrivindu-se învăţăturelorŭ, ce le da dascălulŭ Procopie. Tesa e bună, şi autorulŭ s'a silitŭ, să o lucre bine. Vre-o câteva observărĭ totuşĭ nu vorŭ fide prisosŭ.

Aşĭ spune autoruluĭ maĭ întâiŭ, să se pogóre şi maĭ josŭ din sferele înalte, în care trăesce, din idealismulŭ, ce străbate din tótă scrierea acésta. Dascălulŭ Procopie este unŭ modelŭ non plus ultra fără de nicĭ o slăbiciune omenéscă, „cu zîmbetulŭ dulce şi tristŭ", bărbatŭ modestŭ şi prea din cale afară bunŭ. Dar pardon, odată parcă s'a şi mâniatŭ şi a disŭ unuĭ omŭ din Pustia, că e ticălosŭ.

Bogatŭ în sfaturĭ şi vorbe, încependŭ odată să vorbéscă, cu greŭ se hotărésce să sfârşéscă. Cândŭ móre, autorulŭ îlŭ face să vorbéscă treĭ paginĭ şi jumătate neîntreruptŭ. După acestŭ adio de treĭ paginĭ (p. 84—87) „a urmatŭ o pausă, s'a fostŭ ostenitŭ bolnavulŭ" (p. 87). După aceea a începutŭ ĕrăşĭ să vorbéscă, de astă dată „încetŭ — încetŭ". Dar totuşĭ a maĭ mânat'o o pagină şi jumătate. „A isbucnitŭ poporulŭ în plânsŭ, poporulŭ, care umpluse casa şi totuşĭ nu era întratŭ nicĭ a patra parte" (p. 88). „Poporulŭ Pustieĭ a înţĕlesŭ, că móre dascălulŭ iubitŭ şi a venitŭ. Era plină grădina" (p 87). Cum să nu grăéscă dar Procopie paginĭ întregĭ în faţa morţiĭ?!

Să mĕ ierte Dlŭ Simu, dar jelea asta e prea din samă afară. Póte că nu mĭ-o potŭ închipuĭ, pentru că nu cunoscŭ nicĭ unŭ dascălŭ de calibrulŭ luĭ *„Procopie Cumineanŭ".* Aşĭ dori multŭ, ca chiar aşa să se întîmple la mórtea dascălilorŭ, dar — ómeniĭ îsŭ rĕĭ.

Preste totŭ în novela acésta suntŭ dóuĕ greşelĭ: Întâiŭ că persónele vorbescŭ multŭ. Am vĕdutŭ, câtŭ de multŭ vorbise dascălulŭ

că reposatulŭ Mitropolitŭ Ioanŭ Vancea nu s'a amestecatŭ nicĭ odată în redigerea foiĭ nóstre. Elŭ nu scia *nicĭ odată*, ce avea să se publice în „Unirea", nicĭ nu afla cuprinsulŭ articulilorŭ, decâtŭ de odată cu ceĭalalţĭ cetitorĭ, adecă după apariţiunea foiĭ. Nu întreba nicĭ odată, că cine a scrisŭ cutare articulŭ *politicŭ-bisericescŭ*, şi numaĭ odată orĭ de dóuĕ orĭ s'a informatŭ, că cine a scrisŭ nisce articulĭ din *feuilletonulŭ* „Unirii", carĭ îĭ plăcuseră fórte tare. Imputare nu făcea nimĕnuĭ în *specialŭ* pentru cele scrise, chiar şi cândŭ ideile „Unirii" nu eraŭ póte tocmaĭ în armonie cu vederile luĭ. Elŭ adecă era condusŭ de principiulŭ libertăţiĭ evangelice, că până cândŭ cineva nu vine în conflictŭ cu adevĕrurile religiuniĭ creştine adevĕrate, carĭ trebue să le adoptămŭ şi apĕrămŭ, din respectŭ către Dumnedeŭ şi din datorinţă creştinéscă către sânta biserică, fiesce care îşĭ póte desfăşura ideile sale, după cum îĭ place. Pentru aceea „Unirea" nu a fostŭ şi nu este nicĭ astădĭ inspirată decâtŭ numaĭ de adevĕrurile religiuniĭ creştine adevĕrate, pre care voesce să le validiteze în viaţa nóstră bisericéscă, politică, socială şi naţională. Noĭ ca preoţĭ suntemŭ faţă de archiereiĭ nostri în legătura subordinaţiuniĭ canonice, dar ce privesce vre-o influinţă previe în redigerea foiĭ nóstre, n'amŭ fostŭ dependenţĭ de archiereiĭ nostri nicĭ măcar atâta, câtŭ s'ar păré, că este dependentŭ unŭ anumitŭ organŭ românescŭ de anumite cercurĭ ale bisericeĭ greco-orientale, unde nu află aprópe nimicŭ de criticatŭ, precândŭ în biserica nóstră numaĭ „spirite rele şi pernicióse" scie găsi.

Fiindŭ că însă organulŭ nostru a statŭ şi stă şi astădĭ pre basa principiilorŭ religióse profesate de biserica nóstră, şi apĕră interesele acesteĭ biserice, dela sine se înţelege, că poporulŭ şi clerulŭ celŭ bunŭ şi iubitoriŭ de sânta biserică ne-aŭ datŭ sprijinŭ binevoitorŭ, pentru care le suntemŭ recunoscĕtorĭ rugându-ĭ, ca şi pre viitorŭ să binevoéscă a ne da acestŭ sprijinŭ neapĕratŭ de lipsă la lucrarea nóstră, care are de scopŭ mărirea luĭ Dumnedeŭ, înflorirea bisericeĭ, înaintarea bineluĭ moralŭ şi culturalŭ alŭ poporuluĭ românescŭ, şi eluptarea pentru noĭ a uneĭ posiţiunĭ politice corĕspundĕtóre importanţeĭ etnice, ce o avemŭ în acéstă patrie.

Cu acéstă declaraţiune amŭ fostŭ detorĭ cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ, că cu numĕrulŭ proximŭ întrămŭ în alŭ treilea anŭ alŭ esistinţeĭ „Uniriĭ", şi este bine, ca cetitoriĭ nostri să scie, cu cine aŭ de a face.. Eĭ aŭ de a face cu nisce ómenĭ, carĭ nu scriŭ pentru ca să trăéscă după cele ce le scriŭ, nicĭ ca să-şĭ câştige popularitate prin ideĭ „liberale", contrare creştinismuluĭ şi aruncate în publicŭ cu sgomotŭ mare, deórece astfelŭ de ideĭ suntŭ bune nu pentru ómeniĭ serioşĭ şi iubitorĭ de fericirea adevĕrată a poporuluĭ nostru, ci numaĭ pentru a pune în uĭmire pre ómeniĭ fără cultură temeĭnică şi pre nisce „cascăgură".

Ce privesce cestiunea autonomieĭ, pre care proĭectulŭ adoptatŭ de conferinţa episcopilorŭ dela 15 Decembre a. c. voesce să o deslege de-odată cu cestiunea congrueĭ, noĭ suntemŭ de părere, că proĭectulŭ acela este încă într'unŭ stadiŭ embrionarŭ, încâtŭ nicĭ nu poţĭ judeca, că ce fiinţă se va desvolta dintr'însulŭ. La totŭ casulŭ va maĭ trece încă multă apă între Buda şi Pesta, până cândŭ vomŭ sta în faţa unuĭ proĭectŭ concretatŭ în tóte formele sale. La timpulŭ sĕŭ însă ne vomŭ pronunţa cu tótă hotărîrea, inspirându-ne ca totdeuna de drepturile de independinţă autonomică ale Mitropolieĭ nóstre şi de opiniunea publică sănĕtósă, ce se va manifesta în clerulŭ şi poporulŭ nostru credinciosŭ.

Principiulŭ, care ne va conduce în judecarea proĭectuluĭ de autonomie, ce se va crea de comisiunea esmisă de conferinţa episcopilorŭ, este totŭ acela, căruia ĭ-amŭ datŭ espresiune în numĕrulŭ 12 alŭ „Uniriĭ" din anulŭ trecutŭ. Atuncĭ era vorba despre încercarea fruntaşilorŭ catolicĭ de ritulŭ latinŭ din conferinţa dela 18 Februariŭ a. trecutŭ, de a înfiinţa şi pentru biserica nóstră română greco-catolică unŭ organismŭ autonomicŭ *comunŭ* cu alŭ bisericeĭ catolice de ritulŭ latinŭ. Faţă cu acéstă încercare amŭ decheratŭ, „că noĭ nu ne putemŭ învoi nicĭ odată, ca Provincia nóstră bisericéscă să se *contopéscă* în acelŭ organismŭ autonomicŭ, la care ţintesce biserica catolică de ritulŭ latinŭ din Ungaria, căcĭ dacă ne-amŭ învoi la acésta, atuncĭ ne-amŭ lăpĕda cu totulŭ de tradiţiunile bisericeĭ nóstre şi amŭ ajunge în conflictŭ cu voinţa cleruluĭ şi poporuluĭ nostru manifestată în modulŭ celŭ maĭ solemnŭ cu diferite ocasiunĭ".

Dacă aşadară comisiunea esmisă de conferinţa episcopéscă dela 15 Decembre a. c. va formula unŭ proĭectŭ, care ar ştirbi independinţa Mitropolieĭ nóstre, noĭ vomŭ lupta pre lângă acéstă independinţă garantată şi de factoriĭ politicĭ şi de Sântulŭ Scaunŭ Apostolicŭ, şi pre partea nóstră va fi totŭ clerulŭ şi poporulŭ credinciosŭ, ér conducĕtorĭ în acéstă luptă sântă ne vorŭ fi, aşa sperămŭ, înşi-şĭ archiereiĭ nostri, despre carĭ nu putemŭ presupune, că nu ar ţiné la acestŭ dreptŭ cardinalŭ alŭ bisericeĭ nóstre, cum le place unora în continuŭ a-ĭ suspiţiona, ca şi cândŭ în peptulŭ unuĭ archiereŭ românŭ n'ar puté să bată o inimă învăpăiată pentru prosperarea şi independenţa bisericeĭ române-unite.

în ultimele-ĭ momente; e interesantŭ, să vedeţĭ, câtŭ vorbescŭ de multe ceĭ ce se iubescŭ; cu câtă vorbă declară amorŭ unŭ ţĕranŭ feteĭ învăţătoriuluĭ (p. 35), şi cum acésta îĭ rĕspunde „îngălbinită" (?) o pagină şi jumătate (p. 36—38) spunêndu-ĭ poveştĭ despre facerea omuluĭ, cum adecă îngeriĭ tuturorŭ virtuţilorŭ aŭ sfătuitŭ pre Dumnedeŭ, să nu facă pre omŭ, şi numaĭ singurŭ îngerulŭ iubiriĭ a fostŭ pentru elŭ. E interesantŭ să cetiţĭ, cum o fată se peţesce ea însă-şĭ dela părinţĭ pentru iubitulŭ sĕŭ (p. 81), cum pre o pagină întrégă unŭ fiŭ dăscălesce pre tatălŭ sĕŭ, căcĭ vătĕmase pre dascălulŭ (p. 20). Cornelia fiica învăţătoriuluĭ ţine o lungă oraţie tatăluĭ sĕŭ la aniversarea căsătorieĭ (p. 11), oraţie, care atinge la primele cuvinte sentimentele cele maĭ delicate. Şi la rîndulŭ sĕŭ dascălulŭ, deşi „copleşitŭ de bucurie", deşi cu puţinŭ maĭ înainte „plângeaŭ cu toţiĭ", totuşi póte rĕspunde o pagină întrégă fiiceĭ sale (p. 12). Ce ómenĭ tarĭ de fire!

Alŭ doilea defectŭ e prea multa dragoste, ce autorulŭ o arată pentru favoriţiĭ sĕĭ. Familia învăţătoriuluĭ pre lângă că e bună, e şi fórte frumósă. Dacă te-aĭ hatărîtŭ, ca din mijloculŭ societăţiĭ să alegĭ o familie, să-ĭ descriĭ viaţa, nu înţelegŭ, pentru ce să fie de lipsă, ca persónele să fie frumóse?

Dar să vedemŭ câteva pasaje:

Cornelia, cea maĭ mare fiică a luĭ Procopie, „era frumósă. Dacă în o nópte de Maiŭ plină de lumina stelelorŭ te-aĭ visa pre rîpe de rîurĭ presărate cu florĭ, şi din rîurĭ ţĭ-ar ieşi zina mării (?) să-ţĭ zimbéscă şi să te farmece, ca să morĭ sub fermecătura frumseţelorŭ eĭ, atuncĭ numaĭ ţĭ-aĭ puté face închipuire de frumseţa şi gingăşia Corneliei" (p. 22).

A dóua fată Irina era „o copilă bălae cu zimbetŭ tristŭ şi cu ochiĭ pururea în lacrĕmĭ, — dar frumósă, ca o icónă de mucenică" (p. 34). Da de cumva „icóna" va fi zugrăvită la Nicula?

Şi ca să ajungemŭ la superlativŭ, la p. 77 cetimŭ despre a treia fată a luĭ Procopie: „Eraŭ frumóse, nespusŭ de frumóse surorile sale, dar nu greşimŭ, cândŭ dicemŭ, că Sabina la vremea eĭ avea să le întrécă pre tóte." Dar bine, ce gradŭ de frumseţă maĭ este, dacă frumseţa celorŭ dóuĕ era „nespusă"?

Pre a patra fată a dascăluluĭ autorulŭ n'a descris'o, fie póte din pricina. că nu era frumósă, fie, căcĭ — şi asta mi-se pare a fi adevĕrata causă — căcĭ dlŭ Simu n'a maĭ sciutŭ, cum s'o caracteriseze.

Dar pardon! Maĭ suntŭ fete frumóse şi în celealalte novele. Să cetimŭ descrierile dela p. 93, 143, 175, 211 etc. şi apoĭ ne putemŭ mira de admirabila galerie de frumseţĭ, ce o vomŭ avé.

Să mergemŭ însă maĭ departe.

Buna cuviinţa în afaceri de dragoste, ce se cade, şi ce nu se cade să facĭ, să vorbescĭ etc., maĭ tare ca orĭ unde se observă pre sate. O fată să mérgă la casa iubituluĭ sĕŭ, e neauditŭ. Ce ar dice lumea? Cum ar vorbi-o ómeniĭ, cum ar rîde-o femeile şi fetele, şi cum ar batjocori-o „gura satuluĭ" orĭ „hodorógă"? Da, „hodorógă", carea se află în tóte satele, şi care a fostŭ folositŭ atâtŭ de bine de Dlŭ Simu în „Dascălulŭ Procopie".

Autorulŭ şi-a uitatŭ de gurile rele din Pustia (p. 29—33) şi de „Dinu Hodorógă" şi a băgatŭ pre Cornelia în casa luĭ Tóderŭ Hângăŭ, tatălŭ iubituluĭ eĭ. Şi Cornelia era atuncĭ de 19 anĭ şi Porfirie de 24. Şi eĭ se iubiaŭ. „Cornelia multămi şi ea luĭ Porfirie prin o singură privire. Dar Dómne, ce privire fu aceea!" (P. 23). „Fericitŭ era Porfirie, maĭ fericitŭ ca tótă lumea. Cândŭ acestŭ surisŭ ca unŭ sóre strălucitoriŭ ĭ-a luminatŭ calea vieţeĭ, ĭ-a desmierdatŭ sufletulŭ deschiţêndŭ în elŭ o pórtă, prin care străbate dragostea, ce fericesce şi face atâtŭ de bună omenimea întrégă. Şi cândŭ acestŭ visŭ se stinse, cândŭ dascălulŭ porni cu feliţa luĭ, Porfirie părea, că o rĕmasŭ în întunerecŭ."

Pre lângă acestea Dlŭ Simu comite la p. 39 o adevĕrată „nespusă" necuviinţă, pre carea nicĭ nu o maĭ reproducemŭ. Frase ca şi acelea nu-sŭ „pentru poporŭ".

În schimbŭ întîlnimŭ în novela acésta pasaje de tótă frumseţa. Aşa e frumósă vorbirea preotuluĭ Pustieĭ cândŭ cu înfiinţarea uneĭ societăţĭ pentru ajutorarea copiilorŭ aplicaţĭ pre la meseriĭ (p. 41).

Să maĭ cercetămŭ şi novela a dóua din colecţie: *„Mărióra"*. Îmĭ vine de odată gândulŭ, că póte novela cea dintâiŭ a compus'o autorulŭ numaĭ ca să corĕspundă

Ce se ţine de regularea congrueĭ proĭectată de conferinţa episcopéscă dela 15 Decembre a. c., noĭ credemŭ, că dacă se va crea unŭ fondŭ comunŭ catolicŭ, din care să se doteze şi preoţimea nóstră şi să se ajute şi şcólele şi bisericele nóstre, fără ca membriĭ comisiuniĭ, ce vorŭ administra acelŭ fondŭ, să-şĭ aróge dreptŭ de ingerinţă în biserica nóstră, şi astfelŭ fără ca să se limiteze dreptulŭ de dispunere a ierarchieĭ nóstre asupra şcólelorŭ şi bisericelorŭ greco-catolice române, şi fără de a se trage preoţimea nóstră în o sferă de interese străine de interesele bisericeĭ nóstre şi de misiunea eĭ culturală în sinulŭ poporuluĭ românescŭ, atuncĭ noĭ numaĭ bucura ne vomŭ puté de înfiinţarea aceluĭ fondŭ.

Clerulŭ nostru pre calea acésta s'ar mântui de o fórte rea sclăvie, de sclăvia *sărăcieĭ,* care nu-lŭ lasă să-şĭ împlinéscă cum se cuvine misiunea sa, ce ĭ-a dat'o Dumnedeŭ în mijlocul poporuluĭ nostru, şi totŭ odată ar fi în posiţiune de a-şĭ cresce pre fiiĭ sĕĭ conformŭ lipselorŭ timpuluĭ de astădĭ şi intereselorŭ poporuluĭ românŭ. Caractĕrulŭ şcólelorŭ nóstre românescĭ, ameninţatŭ astădĭ maĭ vîrtosŭ din causa lipseĭ de mijlóce materiale, ar fi mântuitŭ, ér bisericele ar înflori pre lângă maĭ puţine jertfe din partea poporuluĭ storsŭ până dincolo de dările statuluĭ.

Dar puté-se-va realisa acéstă idee frumósă? Etă întrebarea, ce ni-se impune dela sine! Rĕspunsulŭ la acéstă întrebare noĭ nu suntemŭ în stare a-lŭ da astădĭ. Atâta însă credemŭ a puté afirma cu tótă hotărîrea, că Archiereiĭ nostri, carĭ póte s'aŭ alăturatŭ la propunerea principială adoptată de conferinţa episcopéscă, aŭ făcut'o acésta numaĭ în vederea, că proĭectulŭ, ce se va formula de comisiunea esmisă de conferinţa episcopéscă, nu va atinge independinţa bisericeĭ şi clerulŭi nostru, nicĭ caractĕrulŭ românescŭ alŭ şcólelorŭ nóstre. Eĭ însă se vorŭ retrage dela orĭ ce acţiune comună cu episcopatulŭ latinŭ, dacă vorŭ observá, că acelŭ episcopatŭ ţintesce a vătemá independinţa bisericeĭ nóstre. După ceea ce dice o fóe saŭ alta şovinistă, nu ne putemŭ lua, ci trebue să aşteptămŭ proĭectulŭ concretŭ, ce-lŭ va presenta la timpulŭ sĕŭ comisiunea esmisă de conferinţa episcopéscă. Atuncĭ vomŭ avé ocasiune a ne pronunţa cu toţiĭ asupra acesteĭ cestiunĭ grave.

Până atuncĭ credemŭ, că nu greşimŭ, cândŭ dămŭ şi de astă-dată espresiune convingeriĭ nóstre, că noĭ preoţiĭ gr. catolicĭ românĭ, orĭ câtŭ de amarŭ gememŭ în sărăcie, totuşĭ ţinemŭ cu multŭ maĭ multŭ la biserica şi naţiunea nóstră, decâtŭ ca pre amîndóuĕ să le dămŭ pradă şovinismuluĭ magiarŭ în schimbŭ pentru nisce bunurĭ lumescĭ.

De ale peregrinajuluĭ. Interesarea pentru peregrinajulŭ la Roma ĭea proporţiunĭ totŭ maĭ îmbucurătóre.

Sinodulŭ protopopescŭ de tómnă alŭ tractuluĭ Giurgeŭ s'a alăturatŭ cu însufleţire la iniţiativa nóstră şi a decisŭ, ca tractulŭ Giurgeŭ să fie rĕpresentatŭ la peregrinajŭ celŭ puţinŭ prin unŭ membrŭ alŭ sĕŭ.

Salutămŭ cu bucurie nobila resoluţiune a confraţilorŭ nostri din Giurgeŭ şi amŭ dori, ca tóte tractele protopopescĭ să imiteze esemplulŭ lorŭ. Atuncĭ peregrinajulŭ nostru ar fi o grandióşă manifestaţiune creştinéscă şi românéscă. Şi óre fire-ar lucrulŭ acesta cu neputinţă? *Unŭ* preotŭ din fiesce care tractŭ protopopescŭ! Asta la totŭ casulŭ e fórte uşorŭ. Numaĭ voinţă şi însufleţire. Să arĕtămŭ, că vrednicĭ suntemŭ de numele de romanŭ.

S'aŭ maĭ insinuatŭ următoriĭ: *Patriţiŭ Barbu,* advocatŭ în Reghinulŭ săsescŭ cu soţia sa, 2 persóne. *Demetriŭ Cuteanŭ,* protopopŭ în Săcădate, 1 persónă. *Eliă Dăianŭ,* teologŭ absolutŭ şi ascultătoriŭ de filosofie în Graz, 1 persónă. *Dr. Ioanŭ Maiorŭ,* consilierŭ de şcóle în pensiune, Lugoşŭ, 1 persónă. *Nicŭlae Munteanŭ,* curatorŭ bisericescŭ în Lugoşŭ, 1 persónă. *Vasilie Olteanŭ,* advocatŭ în Blaşiŭ, 1 persónă. *Ioanŭ Boroşŭ,* asesorŭ consistorialŭ şi parochŭ în Zabraniŭ, 1 persónă.

Maĭ suntŭ încă însinuate şi alte persóne fórte distinse: aceste însă nu ne-aŭ împuternicitŭ a-le publica numele.

În dilele aceste vomŭ începe tractativele pentru statorirea condiţiunilorŭ şi modalităţilorŭ de călĕtorie. Maĭ târdiŭ vomŭ statori şi timpulŭ prescrisŭ şi vomŭ publica apoĭ programulŭ definitivŭ.

Ne rugămŭ dar de insinuărĭ grabnice şi numĕróse. Câţĭ numaĭ potŭ, să profite de ocasiunea acésta binevenită, pentru a ne arĕta lumiĭ de aceea ce suntemŭ: creştinĭ şi românĭ!

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Agitarea contra căsătorieĭ civile ĭea dimensiunĭ totŭ maĭ marĭ. După ce conferinţa episcopéscă s'a pronunţatŭ contra eĭ, preoţimea subalternă şi poporulŭ credinciosŭ încă o condamnă. În Pojonŭ se predică publice în biserică contra căsătorieĭ civile. În unele părţĭ suntŭ în prospectŭ adunărĭ poporale spre a se pronunţa în contra politiceĭ bisericescĭ a guvernuluĭ. Alegĕtoriĭ catolicĭ din maĭ multe cercurĭ aŭ provocatŭ pre ablegaţiĭ sĕĭ, ca la casulŭ, cândŭ s'ar aduce înaintea dieteĭ vre-unŭ proĭectŭ de lege referitorŭ la introducerea căsătorieĭ civile, să-lŭ combată cu tótă energia. Aristocraţia înaltă încă este contra căsătorieĭ civile, pre care poporulŭ nu o doresce, ba nicĭ nu scie, că în ce stă acéstă căsătorie. Mişcarea catoliciloru contra căsătorieĭ civile îĭ neliniştesce multŭ pre pseudo-liberaliĭ nostri.

Roma.

Enciclica Sânţieĭ Sale Leonŭ XIII îndreptată contra francmasonilorŭ a făcutŭ

---

dedicaţieĭ. Ea nu e o întîmplare, nu e unŭ chipŭ din viaţă.

În „Mărióra" descrierea nu e didactică, ci narativă. Se povestesce numaĭ, că într'unŭ satŭ era o fată frumósă şi sĕracă cu numele Mărióra. Unŭ feciorŭ bunŭ şi de trébă, Vasilie Morariulŭ, care avea móră şi casă, se îndrăgesce în ea. Vasilie îĭ făgăduesce Mărióreĭ, că o ĭubesce pre ea, numaĭ pre ea până la mórte, şi dacă ea nu-lŭ va ĭubi, elŭ se va arunca sub rótele móreĭ sale, şi apoĭ „rótele móreĭ îsŭ tarĭ, o scrişnitură bună, apoĭ puţinŭ sânge pre apă şi bucăţĭ de omŭ sdrobitŭ . . . şi totulŭ va fi gata".

Vestea despre dragostea luĭ se lăţesce în satŭ, şi Lelea Vuţă femeea luĭ Vlasie bocotanulŭ şi mama Domniceĭ se face focŭ şi pară, că Vasilie ĭubesce pre Mărióra şi nu pre fata eĭ, care móre de dragulŭ luĭ. Şi era totŭ focŭ şi pârjolŭ de nĕcasŭ lelea Vuţă.

Într'o dĭ întrândŭ bărbatulŭ eĭ în casă, ca „să sórbă din ulcicuţa luĭ puţinŭ vinŭ din viea, pre care chiar elŭ a sădit'o cu viţă nóuă şi de soiŭ bunŭ", află pre fată-sa, pre Domnica, cu ochiĭ plânşĭ şi pre Vuţa tristă. „Vedea elŭ bine, că aŭ ce aŭ muĭerile, şi că ce aŭ, nu e bine."

„Aşa nu maĭ merge, Vlasie!" strigă deodată lelea Vuţa trântindŭ vătrariulŭ pre vatră, — şi aşa totŭ înainte, spunêndu-ĭ pricina cu dragostea. Şi vorbirea acésta a Vuţeĭ e partea cea maĭ bună din tótă novela.

„Nu-ţĭ facŭ nicĭ unŭ rĕŭ vorbele mele?" continuă Vuţa nĕcăjită observândŭ, că soţulŭ sĕŭ nu împărtăşesce vederile eĭ. „Dar nu sciĭ, Vlasie, că Vasilie trebue să fie alŭ nostru? Trebue să ĭea pre Domnica? Căcĭ Domnica numaĭ pre elŭ îlŭ place, şi móre, audĭ bărbate, móre fără de elŭ! Şi tu dicĭ, că vorbele mele nu-ţĭ facŭ nicĭ unŭ rĕŭ? Şi dacă móre Domnica, morŭ şi eŭ, şi morĭ şi tu, bărbate, şi-apoĭ ce o fi din noĭ? din averea nóstră? Vorŭ dice ómeniĭ, după ce va trece vreme multă: „A fostŭ odată pre aci prin satŭ unŭ Vlasie bocotanulŭ, avea o muĭere de o chema Vuţa şi o fată Domnica şi eraŭ avuţi, dar nu şi-aŭ sciutŭ griji de Domnica lorŭ, şi Domnica a muritŭ de dragoste, şi aŭ muritŭ apoĭ şi părinţiĭ eĭ de durere, şi astea tóte s'aŭ întîmplatŭ din nesocotinţa lorŭ". . . Audĭ bărbate, e rĕŭ!"

Dragostea feteĭ sale, firea-ĭ iute, mânia, că îşĭ vede nesocotită fata, care e avută, respiră din tóte cuvintele leleĭ Vuţă. De astă dată Vuţa putea să vorbéscă şi maĭ multŭ.

Destulŭ atâta, că Vuţa şi-a ajunsŭ scopulŭ. Vlasie bocotanulŭ într'unŭ momentŭ de supĕrare se hotărésce să dea focŭ móreĭ luĭ Vasilie. Vasilie ajungêndŭ la sĕrăcie, Vlasie îlŭ va ajuta, şi prin acésta îlŭ va deobliga óre cum, ca să-ĭ ĭea fata, şi luându-ĭ-o pacea va fi gata. Şi lucrulŭ se întîmplă chiar aşa.

La rîndulŭ sĕŭ Mărióra vĕdêndŭ, că Vasilie de cândŭ ĭ-a arsŭ móra, petrece totŭ la casa luĭ Vlasie, unde toţĭ îlŭ vĕdŭ bucurosŭ, se hotărésce să mérgă la elŭ. Ajungêndŭ la casa luĭ Vlasie şi ascultândŭ la feréstă aude, cum Vasilie se dechéră, că va lua în căsătorie pre Domnica, carea de bucurie se aruncă în braţele luĭ. La acestea Mărióra într'unŭ accesŭ de nebunie întră în casă, împinge pre Domnica din braţele luĭ strigândŭ: „A mea, a mea până la mórte Mărióra!"

Preste câteva dile Vasilie se cunună cu Domnica.

Nu multŭ după aceea îĭ trece şi Mărióreĭ nebunia, durerea o făcuse şi maĭ frumósă din ce a fostŭ maĭ înainte, şi în scurtŭ şi ea se mărită după unŭ feciorŭ bogatŭ.

În diua cununieĭ eĭ Vasilie cade în rótele móreĭ.

Obiectulŭ frumosŭ şi bine tractatŭ, limba poporală şi curgĕtóre.

Vomŭ scóte totuşĭ la ivélă vre-o câteva neesactităţĭ şi greşele.

Aşa la p. 93 se spune, că Mărióra aşa era de blândă câtŭ „cândŭ vorbiaĭ cu ea, *pleca ochiĭ sĕĭ negri focoşĭ la pămîntŭ",* — şi — pre pagina următóre se cetesce, că „orĭ câtŭ de bărbatŭ era Vasilie Morariulŭ, totuşĭ se *simţi micŭ* înaintea acesteĭ copile cu *ochĭ fulgerătorĭ, trĕmura sub privirea eĭ".*

De asemenea nu mĭ-a plăcutŭ nicĭ declaraţia de amorŭ a luĭ Vasilie. Ameninţărĭ cu aruncarea sub róta móreĭ nicĭ nu face ţĕranulŭ românŭ şi nicĭ nu îndeplinesce. Şi chiar pentru aceea nu-mĭ convine nicĭ desnodamîntulŭ noveleĭ, că adecă Vasilie móre căděndŭ sub róta móreĭ.

Apoĭ chipulŭ, cum luĭ Vlasie bocotanulŭ, care „e omŭ bunŭ la inimă, binevoitoriŭ cu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

asupra acestora o penibilă impresiune. Acésta o constată chiar şi ţiarele liberale.

Din incidentulŭ ss. sĕrbătorĭ ale Nascerii Mântuitoriului Sânţia Sa Leonŭ XIII a primitŭ o adresă de felicitare dela Colegiulŭ Cardinaliloru. Pontificele rĕspunţêndŭ la adresă a ţisŭ: „Dacă privimŭ situaţiunea Europei din punctŭ de vedere moralŭ şi religiosŭ, vedemŭ, că se ridică furtuna, care formézā ultimulŭ sĕmnŭ de ameninţare a ruinei şi a pustiirii. Numai puterea cea blândă a bisericei ar puté delătura periculuŭ. Biserica însă este în luptă cu cele mai violente atacuri." Papa condamnă activitatea sectelorŭ, care activitate nici cândŭ nu va fi spre binele şi fericirea poporuluĭ; regretă, că sectele află sprijinŭ şi ajutorŭ la guvernŭ, şi în fine implóră binecuvîntarea dumnedeéscă preste Roma şi preste lumea întrégă.

Germânia.

Protestantismulŭ, care se laudă atâtŭ de multŭ cu liberalismulŭ sĕŭ şi cu toleranţa, érăşĭ e despoticŭ şi netolerantŭ faţă cu biserica catolică. Germâniĭ catoliciĭ insistă cu energie pentru abrogarea legiĭ, ce opresce petrecerea în Germânia a unorŭ ordurĭ şi congregaţiunĭ religióse. Caprivi a declaratŭ în parlamentŭ, că se va opune la abrogarea numiteĭ legĭ, éră guvernulŭ a interdisŭ celebruluĭ teologŭ Iesuitŭ P. Cathrein ţinerea unorŭ conferinţe religióse în Köln, deşi la aceste conferinţe sciinţifice participaŭ chiar şi protestanţĭ. Asemenea a fostŭ opritŭ unŭ părinte Redemtoristŭ de a ţiné misiunĭ în Einlinger.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Desbaterile generale asupra budgetuluĭ nicĭ cândŭ nu aŭ decursŭ aşa liniştitŭ ca în anulŭ acesta. Ele s'aŭ încheiatŭ înainte de feriile Crăciunuluĭ, éră după feriĭ se vorŭ începe desbaterile speciale.

În comisiunea finanţiară a dieteĭ se lucră cu mare diligenţă proiectulŭ de lege referitoriŭ la urcarea salarelorŭ pentru oficialiĭ de statŭ şi comitatensĭ. Salarele oficialilorŭ comitatensĭ, după proiectulŭ guvernuluĭ, se vorŭ mări cu 10%.

Ministrulŭ-preşedinte Wekerle, voindŭ a pregăti unŭ proiectŭ pentru susţinerea curţiĭ regescĭ ungare, a dispusŭ directoruluĭ dela archiva ţĕreĭ, Pauler Gyula, care trece şi de bunŭ istoricŭ, să adune din archivă materiâlulŭ referitoriŭ la afacerea acésta.

Frância.

Camera francesă în şedinţa dela 24 a c. a respinsŭ discuţiunea tractatuluĭ comercialŭ franco-elveţianŭ. Urmarea acesteĭ respingerĭ este, că Elveţia va începe răsboiulŭ vamalŭ cu Republica francesă. Precum se anunţă din Bern, începêndŭ dela 1 Ian. 1893 Elveţia va aplica tarifulŭ generalŭ asupra articliloru comercialĭ de provenienţă francesă. Articliĭ importaţĭ până acum din Frância pre viitorŭ se vorŭ aduce din Austro-Ungaria, Italia şi Germânia.

Investigaţiunea comisiuniĭ de anchetă în afacerea Panama dă ansă la scene furtunóse şi în parlamentŭ şi la duele. Celŭ maĭ importantŭ rolŭ îlŭ are de presente în investigaţiune dlŭ Andrieux, fostŭ prefectŭ de poliţie în Paris. Elŭ a presentatŭ comisiuniĭ de anchetă fotografia uneĭ note, care este consĕmnarea sumelorŭ date deputaţilorŭ şi senatorilorŭ prin checurĭ. Numele alorŭ 4 deputaţĭ, între carĭ şi numele unuĭ personajŭ influentŭ, aŭ fostŭ tăiate afară de Andrieux, care nu vre să compromită pre toţĭ. Rouvier a recunoscutŭ în parlamentŭ, că a primitŭ dela *prietinĭ* diferite sume pentru scopurĭ politice. Chiar şi preşedintele republiceĭ Carnot încă este acusatŭ, că a sciutŭ numele senatorilorŭ şi deputaţilorŭ compromişĭ şi totuşĭ nu ĭ-a descoperitŭ. La corupţiunile cu banĭ rola principală aŭ avut'o br. Reinach şi Cornelius Herz, carĭ nu suntŭ francesĭ de origine, ci străinĭ.

Italia.

Ministrulŭ de justiţie a depusŭ la Cameră unŭ proiectŭ de lege, prin care se stabilesce, că încheiarea căsătorieĭ civile să precédă celeĭ religióse.

Fostulŭ ministru-peşedinte alŭ Italieĭ Crispi, intervievatŭ de unŭ ţiaristŭ americanŭ, a declaratŭ între altele, că poporulŭ italianŭ nu nutresce nicĭ o ură contra Frânciei, şi chiar ar dori, să se restabiléscă relaţiunile amicabile între aceste dóuĕ ţĕrĭ, deşi Frância pre terenulŭ economicŭ causéză şi acum Italieĭ daune considerabile. Nóuĕ ni-se pare, că până ce stă Italia în alianţă cu Germânia, nu va puté întra în legăturĭ de amiciţie şi cu Frância, cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ nu, cu câtŭ interesele italiane colidéză cu cele francese nu numaĭ în Europa, ci şi în Africa.

Anglia.

Cândŭ a ajunsŭ la putere din noŭ partidulŭ liberalŭ în frunte cu bĕtrânulŭ Gladstone, Irlandesiĭ l'aŭ salutatŭ cu bucurie sperândŭ, că şi sórtea lorŭ se va ameliora. Gladstone, ce este dreptŭ, a proiectatŭ pentru Irlanda unele reforme fórte salutare, dară durere, aceste reforme până acum suntŭ departe de realisare. Partidulŭ revoluţionarŭ din Irlanda, precum se vede, şĭ-a perdutŭ paciinţa în aşteptarea îmbunătăţirilorŭ îndreptăţite şi promise, şi érăşĭ a începutŭ, să recurgă la vechea luptă contra guvernuluĭ englesŭ, la atentate politice. Precum se anunţă din Dublin, la locuinţa secre-

---

tótă lumea şi ajutătoriŭ de sĕracĭ" (p. 101), cum luĭ îĭ plesnesce deodată, dar *deodată* gândulŭ, ca să pună focŭ luĭ Vasilie, ni-se pare nepsichologicŭ.

„Fântâna doruluĭ", a treia novelă, a vĕdutŭ până acum de treĭ orĭ tipariulŭ. Şi chiar de a ceea mĕ şi dispenséză a maĭ vorbi despre ea.

La pagina 137 se începe *„Pĕcatele părinţilorŭ"*. Se spune adecă aci de dóuĕ familiĭ alcătuite amîndóuĕ rĕŭ prin „pĕcatele" părinţescĭ. Stanŭ clopotariulŭ din Vălenĭ era căsătoritŭ cu Sofia, carea îubise în tinereţele sale pre Florea Buzduganulŭ, „celŭ dintâiŭ omŭ în Valenĭ", şi îlŭ îubia şi acum. Şi unulŭ şi altulŭ îşĭ stimaŭ soţiĭ de căsătorie, dar nu-ĭ îubiaŭ.

Stanŭ cu Sofia avea o copilă cu numele Anuţa, ce se îubia cu Andreiŭ feciorulŭ luĭ Florea. Şi părinţiĭ voiaŭ, ca Andreiŭ şi Anuţa să fie o păreche.

Şi Stanŭ şi Sofia şi Florea aŭ fostŭ invitaţĭ la cină la unŭ sătĕnŭ, care dădea în anulŭ acela „pascile".

La masă venindŭ vorba de Anuţa fata luĭ Stanŭ, şi fiindŭ că toţĭ o lăudaŭ, Florea nu se putu răbda să nu ţică şi elŭ: „De cândŭ a fostŭ mamă-sa fată, aşa copilă în Vălenĭ nu s'a maĭ vĕdutŭ" (p. 153). Şi fiindŭ-că Stanŭ încă scia, că nevastă-sa se plăcuse în tinereţe cu Florea, — îĭ cădură rĕŭ vorbele acestuia.

Pre drumŭ către casă Stanŭ ţise soţieĭ sale, să mérgă înainte, că o va ajunge. Elŭ nu voia însă decâtŭ să-şĭ pândéscă soţia. Şi Sofia merge acum singură cu Florea. Acesta amintindu-ĭ de dragostea lorŭ veche îĭ cere unŭ sărutatŭ. Sofia îĭ refusă.

Stanŭ, care auţise tóte, se mâniă. Ajunsŭ acasă elŭ se certă cu soţie-sa, căreia îĭ cădură aşa de rĕŭ vorbele acestea, câtŭ se bolnăvi şi muri.

Mórtea acésta mi-se pare prea grabnică, cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ, cu câtŭ badea Stanŭ nu ţise alte vorbe grele decâtŭ: „E dreptŭ, că acum tu nu eştĭ vinovată, căcĭ m'aşĭ omori pre locŭ, cândŭ aşĭ sci-o acésta, — dar sciŭ bine, că şi acum îlŭ îubescĭ întocmaĭ ca şi maĭ de multŭ" (p. 156).

Apoĭ Sofia la începutŭ, cândŭ o ceruse Stanŭ, îĭ spuse acestuia órzĕnŭ, că-lŭ cinstesce, dar dragostea nu-ĭ-o póte da (p. 159). Eĭ bine, cine e de vină, dacă Stanŭ nicĭ după 20 de anĭ n'a pututŭ câştiga dragostea soţieĭ sale? — Rĕspunsŭ: „Pĕcatele părinţilorŭ?" Rĕspunsŭ cam nepotrivitŭ

Stanŭ se opuse acum cu tótă autoritatea sa uniriĭ luĭ Andreiŭ cu Anuţa. Anuţa recurse însă la preutésa. Acésta chémă pre Stanŭ şi împreună cu soţulŭ sĕŭ cu preotulŭ îlŭ facŭ de se învoesce la unirea feteĭ sale cu Andreiŭ. Într'acestea sosesce şi Florea tatălŭ luĭ Andreiŭ, şi bărbaţiĭ aceştia se împacă şi se îmbrăţişéză.

Şi pentru ca autorulŭ să ne arete, câtŭ de nimerite aŭ fostŭ cuvintele puse în fruntea noveleĭ, ne maĭ spune la urmă, că şi Nuţa nevasta luĭ Florea încă suferia din pricina pĕcatelorŭ părinţescĭ, şi pre cândŭ ne spune lucrulŭ acesta, face ca chiar în clipa aceea să se auţă doina jalnică a unuĭ păstoriŭ.

Şi ajunşĭ odată la sfârşitulŭ povestiriĭ, va trebuĭ să spunemŭ, că descrierea este slabŭ măestrită. Nefericirea părţilorŭ căsătorite cu sila nu suntŭ aşa de evidente, câtŭ să facă pre cetitoriŭ să sufere împreună cu ele. Ce atinge córda inimeĭ, e amorulŭ tinerescŭ şi idilicŭ alŭ luĭ Andreiŭ cu Anuţa.

Defectele pomenite până acum suntŭ evidente şi în celealalte dóuĕ novele: *„Nu crede prietinilorŭ"* şi *„Gândurĭ zădarnice"*.

Chiar cândŭ sfârşisem cu cetitulŭ novelelorŭ acestora, îmĭ cade în mână „Amiculŭ poporuluĭ" pre an. 1893. Rĕsfoindu-lŭ aflu într'însulŭ o povestire de Gregoriŭ Sima luĭ Ión: *„Frumósa din Fageşti."* Uitându-mĕ preste povestirea Dluĭ Sima, care se privesce de scriitoriŭ poporalŭ, — aflu, că ea samĕnă multŭ cu „Gândurĭ zădarnice" a Dluĭ Simu. Nu-mĭ trece nicĭ prin minte să ţicŭ, că Dlŭ Sima l'a plagiatŭ pre Dlŭ Simu, nu, ci vreŭ să constatŭ, că cele maĭ multe novele numite „din poporŭ" orĭ „pentru poporŭ" nu aŭ altceva de obiectŭ, decâtŭ că cutare feciorŭ „sĕracŭ" s'a îndrăgitŭ în cutare fată „avută".

Dar bine, Dlorŭ scriitorĭ, carĭ cunóscetĭ maĭ de aprópe poporulŭ românescŭ, nu aflaţĭ în viaţa luĭ nimica maĭ interesantŭ, nimica, ce să arătaţĭ sub formă plăcută cetitoriuluĭ, decâtŭ aceea-şĭ vecinică temă a amoruluĭ? În inima, în viaţa luĭ nu găsiţĭ modele? Nu pregetaţĭ a le cerca, şi apoĭ dându-ni-le nóuĕ contaţĭ la mulţămita nóstră. **A.**

tarului de statŭ de acolo Morley s'a pusŭ o bombă cu dinamitŭ, care a esplodatŭ uciḑêndŭ pre unŭ poliţistŭ, care se afla în apropiere. Locuinţa secretaruluĭ Morley nu a suferitŭ decâtŭ daune neînsĕmnate.

Bulgaria.

„Timpul" este informatŭ, că convocarea constituanteĭ bulgare, care va ratifica modificările propuse şi admise de Sobranie în constituţia bulgară, este fixată pre luna luĭ Aprile. Clerulŭ bulgarŭ face agitaţie contra modificăriĭ articululuĭ de constituţiune, care dispune, că fiiĭ principeluĭ să fie crescuţĭ în religiunea ortodoxă. Se vorbesce, că Rusia încă s'ar încerca să pună pedecĭ la revisuirea constituţiuniĭ bulgare.

Ḑiarulŭ bulgarŭ „Svoboda" publică unele din faĭmósele documente secrete subtrase — prin dragomanulŭ Jacobsohn — dela legaţiunea rusésca din Bucurescĭ şi dela consulatulŭ rusescŭ din Rusciucŭ. Din acestea se vede, că generalulŭ rusŭ Ignatief a cercatŭ să ajungă pre tronulŭ Bulgarieĭ după alungarea principeluĭ Alexandru de Battenberg.

Estrasŭ

din protocolulŭ luatŭ în sinodulŭ protopopescŭ alŭ tractuluĭ Roşieĭ montane ţinutŭ în Abrudŭ la 1 Decembre 1892.

Fiindŭ presenţĭ:

Preşedinte Multŭ Onoratulŭ *Iuliŭ M. Montani,* viceprotopopŭ tractualŭ; mebri Onoraţiĭ: *Ioanŭ Maiorŭ,* parochŭ în Roşia; *Alesandru Papiŭ,* adm. paroch. în Bistra; *Romulŭ Marcu,* cooperatorŭ în Bistra; *Petru Simu,* cooperatorŭ în Bistra; *Nicolaŭ Coroiŭ Ponoreanŭ,* adm. paroch. în Ponorelŭ; *Georgiŭ Moşoşŭ,* adm. paroch. în Corna; *Augustinŭ Meţeşŭ,* adm. paroch. în Cărpinişŭ; *Iosifŭ Arieşanŭ,* adm. paroch. în Certegea; *Andreiŭ Candrea,* adm. paroch. în Lupşa; *Iovŭ Băbuţŭ,* cooperatorŭ în Bucium-Şésa; *Ioanŭ Raţŭ,* cooperatorŭ în Câmpenĭ; notarŭ *Alexandru Ciura,* parochŭ în Abrudŭ.

5.

Amintindu-se regretabila împrejurare, că în „Gazeta Transilvanieĭ" aŭ apărutŭ nisce articulĭ, carĭ atacă în modŭ nedemnŭ şi se încércă a negri meritele mareluĭ Mitropolitŭ Ioanŭ Vancea, după o discusiune, la care aŭ participatŭ maĭ multĭ, toţĭ veneratoriĭ mareluĭ Mitropolitŭ, unanimŭ s'a adusŭ

ad 5. Conclusŭ: Preoţimea gr. cat. din tractulŭ Roşieĭ întrunită în 1 Decembre a. c. în Sinodulŭ protopopescŭ de tómnă convocatŭ în parochia Abrudŭ: unanimŭ din pietate şi veneraţiune profundă faţă cu fericitulŭ Mitropolitŭ Ioanŭ Vancea respinge cu indignaţiune nu numaĭ protocolarminte, dar şi publice în fóea „Unirea" şi ḑiarulŭ „Gazeta Transilvanieĭ" temeritatea acelorŭ scriitorĭ din „Gazeta Transilvanieĭ", carĭ cu tendinţe vĕdite perverse pentru interesele bisericeĭ nóstre, a cleruluĭ, a poporuluĭ şi a instituţiunilorŭ de cultură ale luĭ, profeséză şi propagă principiĭ străine de a bisericeĭ nóstre, — deşi se dechéră, că suntŭ membriĭ eĭ. — Se dechéră între veneratoriĭ „intrepiduluĭ defensorŭ alŭ drepturilorŭ Eclesieĭ greco-catolice, a căreĭ capŭ vĕḑutŭ e Pontificele Romanŭ, între veneratoriĭ aceluĭ mare Archiereŭ, a căruĭ scopŭ a fostŭ: prin Concilĭ provinciale, Sinóde legale şi decisiunĭ valide a organisa Provincia mitropolitană; declară de ingraţĭ pre toţĭ aceia, carĭ se încércă a înegri memoria binecuvîntată a unuia dintre ceĭ marĭ Archiereĭ aĭ bisericeĭ greco-catolice, care şi-a jertfitŭ viéţa numaĭ pentru prosperarea, spre înflorirea şi înaintarea Archidiecesei în tóte privinţele: apĕrândŭ limba, ritulŭ, disciplina şi tóte aşeḑămintele bisericeĭ Sale cu tótă căldura inimeĭ unuĭ Părinte iubitoriŭ, care şi acum se rógă la tronulŭ Maĭestăţiĭ Divine pentru autonomia bisericeĭ Sale, binele şi fericirea cleruluĭ şi a poporuluĭ, pre care trăindŭ atâta l'a iubitŭ. Epoca gubernăriĭ Luĭ cu dreptŭ cuvîntŭ se póte timbra de epoca regenerăriĭ şi înfloririĭ bisericeĭ şi a instituţiunilorŭ eĭ.

În legătură cu acestŭ conlusŭ se asoţiéză principiilorŭ profesate de „Unirea", căreia se votéză mulţămire şi încredere pentru procedura-ĭ corectă întru apĕrarea intereselorŭ bisericeĭ prin arguminte istorice şi fapte vĕdite în contra tuturorŭ atacurilorŭ obvenite de orĭ care parte. Dreptŭ aceea preoţimea tractuală se şi obligă la abonarea „Uniriĭ" pentru fiesce care parochie, câ la o fóe, carea stă la înălţimea misiuniĭ sale, şi care discută cestiunile vitale cu tótă obiectivitatea şi în modŭ demnŭ de importanţa causeĭ. — Doresce, ca să fie obligătoriŭ abonamentulŭ pentru tóte parochiile din Archidiecesă, şi să se apropie timpulŭ, cândŭ să apară maĭ de multe orĭ pre sĕptĕmână.

Cumcă estrasulŭ presentŭ consună pre deplinŭ cu originalulŭ, adeverimŭ.

Abrudŭ în 19/7 Decembre 1892.

Iuliŭ M. Montani, preşedinte. **Alesandru Ciura,** notarŭ tract.

Mulţămită publică.

Escelenţa Sa Michailŭ Pavelŭ a donatŭ pentru prosperarea societăţiĭ nóstre suma de 25 fl., Ilustritatea Sa Dr. Victorŭ Mihalyi suma de 20 fl., ér Reverendissimulŭ Domnŭ canonicŭ Simeonŭ Popŭ Mateiŭ, fostŭ Rectorŭ seminarialŭ, ne-a lăsatŭ moştenire maĭ multe opurĭ, a cărorŭ valóre intrinsecă e inestimabilă, ér valórea esternă ajunge suma de 50 fl.

Pentru aceste fapte marinimóse cu tótă reverinţa aducemŭ generoşilorŭ binefăcĕtorĭ mulţămitele nóstre ferbinţĭ, pline de iubire şi respectŭ. Şi cu modestie asigurămŭ pre generoşiĭ binefăcĕtorĭ, că vomŭ deprinde tótă diligenţa morală întru cultivarea înţelesuluĭ şi nobilitarea inimeĭ nóstre, ca astfelŭ la timpŭ să putemŭ satisface cu acurateţă sublimuluĭ statŭ, la care ne pregătimŭ, şi acésta cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ, căcĭ progresulŭ iiŭ aŭ în vedere faptele marinimóse de atare-natură.

Pentru Societatea „Inocenţiŭ M. Clain"

Ştefanŭ Roşianŭ, preş. soc. **Ioanŭ Hulea,** secret. soc.

Colecta cruceriuluĭ.

La colecta cruceriuluĭ iniţiată de noĭ în numĕrulŭ 16 alŭ „Unirii" din 1891:

Aŭ solvitŭ pre anulŭ 1892. *In Archidiecesă: protop. Almaşuluĭ:* Parochia *Bogdana,* 7 fl. 50 cr. — *Protopopiatulŭ Goşocneĭ:* Parochia *Pata,* 4 fl. — *Protopopiatulŭ Catineĭ:* Parochia *Sânboteleсŭ,* 6 fl.

Până acum a incursŭ de totŭ suma de 1,351 fl. 85 cr.

În Diecesa Oradeĭ-marĭ: Ioanişŭ, 2 fl. 10 cr.

Noutăţĭ.

La numĕrulŭ de faţă este alăturatŭ şi catalogulŭ cărţilorŭ Tipografieĭ Seminariale.

Din Diecesa Oradeĭ-marĭ. *Ecelenţa Sa Î. P. S. D. Episcopŭ Mihailŭ Pavelŭ* în 21 a. c. a ordinatŭ de preoţĭ pre clericĭ absoluţĭ: Ioanŭ *Ciuca,* Valentinŭ *Diţiŭ,* Georgiŭ *Kávási,* Antoniŭ *Popŭ,* Demetriŭ *Papp,* Vasiliŭ *Plastinŭ* şi Ignaţiŭ *Sabo;* dintre aceştia *Valentinŭ Diţiŭ* a fostŭ numitŭ profesorŭ suplentŭ interimalŭ de studiulŭ Religiuniĭ la gimnasiulŭ din Beiuşŭ în loculŭ dluĭ *Georgiŭ Papp,* care a fostŭ denumitŭ profesorŭ de limba şi literatura română la gimnasiulŭ reg. din Aradŭ. *Corneliŭ Gitta,* fostŭ adm. par. în Virtişŭ, este numitŭ parochŭ în Gereuşĭ, *Ioanŭ Papp,* cooperatorŭ în Vaşadŭ, este dispusŭ de administratorŭ parochialŭ în Virtişŭ.

În 18 a c. s'a sânţitŭ cu mare solemnitate biserica catedrală restaurată, pontificândŭ Escelenţa Sa I. P. S. Episcopŭ încunjuratŭ de întregŭ clerulŭ gremialŭ şi de o parte a preoţimiĭ din jurŭ. Predica ocasională a ţinut'o Rsmulŭ D. canonicŭ Dr. Augustinŭ Lauranŭ. La solemnitate aŭ luatŭ parte în numĕrŭ fórte mare poporulŭ gr. cat. din Orade şi jurŭ, precum şi multĭ inteligenţĭ străinĭ.

Prin circulariulŭ episcopescŭ Nr. 2615—1892 se dispune, ca în 19 Febr. 1893 în tóte bisericele diecesane să se celebreze s. Liturgie pentru Sânţia Sa Leonŭ alŭ XIII-lea, capulŭ vĕḑutŭ alŭ bisericeĭ, care atuncĭ îşĭ serbéză iubileulŭ episcopescŭ de 50 de anĭ.

Întru mărirea luĭ Dumneḑeŭ. La biserica română unită din Basna s'aŭ cumpĕratŭ dóuĕ rîndurĭ de vesminte de catifea fórte frumóse, unulŭ de colóre vînătă pentru diverse funcţiunĭ sacre, ér altulŭ de colóre négră pentru funcţiunile dela morţĭ. Ambele vesminte aŭ costatŭ 90 fl., care sumă s'a adunatŭ din contribuirile marinimóse ale bunilorŭ creştinĭ: Vasilie Limbăşanŭ 40 fl., Dumitru Şeraşanŭ 10 fl., Georgiŭ Limbăşanŭ 10 fl., Georgiŭ Ciocŭ 10 fl., şi Vasilie Bratŭ (neguţătoriŭ-mărginénŭ) 10 fl. Pentru fapta lorŭ creştinéscă şi pre calea acésta li-se aduce mulţămită.

Concursŭ. La parochia *Mărgăluluĭ* în protopopiatulŭ Mórlaceĭ se escrie concursŭ cu terminulŭ de 31 Ianuariŭ 1893 st. n. Emolumentele: a) porţiune canonică de 58 jug. 368 org. □ cu venitŭ curatŭ catastralŭ de 71 fl. 50 cr.; b) dela fiesce care familie câte 1 metretă bucate à 20 cupe şi câte o ḑi de lucru; c) venitele stolare dela 1800 poporenĭ.

Denumire. Dlŭ Dr. *Eugeniŭ Branŭ,* candidatŭ de advocatŭ în Blaşiŭ, este numitŭ vicenotariŭ la Tribunalulŭ r. u. din Alba-Iulia.

Cestiunea călugăriţelorŭ în Oradea-mare. Discusiunea reuniuniĭ de femeĭ din comitatulŭ Bihorŭ a resolvit'o ministrulŭ de interne într'unŭ chipŭ neaşteptatŭ. La timpulŭ sĕŭ amŭ comunicatŭ pre scurtŭ istoriculŭ acesteĭ discusiĭ. Era vorbă despre aceea, ca în orfanotrofiulŭ reuniuniĭ de femeĭ din comitatulŭ Bihorŭ să se aplice călugăriţe pentru împlinirea afacerilorŭ de crescere, şi planulŭ acesta baronesa Gerliczy preşedinta reuniuniĭ l'a părtinitŭ cu atâta căldură, câtŭ reuniunea l'a şi votatŭ cu maĭoritate imposantă în adunarea sa generală. În contra acesteĭ decisiunĭ soţia luĭ Colomanŭ Tisza şi minoritatea aŭ apelatŭ la ministeriulŭ de interne, de unde acum a sositŭ la vicecomitele Bihoruluĭ resoluţia, carea dă dreptŭ apelanţilorŭ. Înzădarŭ, dreptatea e, precum o facŭ domniĭ.

Episcopŭ la Romanŭ în loculŭ defunctuluĭ Melchisedecŭ congresulŭ parlamentarŭ compusŭ din 25 membri aĭ s. Sinodŭ, 72 senatorĭ şi 127 deputaţĭ a alesŭ cu maĭoritate de 112 voturĭ pre vicariulŭ mitropolieĭ de Bucurescĭ *Inocenţiulŭ Ploeşteanulŭ.* Regele a confirmatŭ alegerea.

Confiscarea Memoranduluĭ. *Gödri János,* jude de instrucţie dela tribunalulŭ din Sibiŭ, a făcutŭ perchisiţiune domiciliară la „Institutulŭ Tipograficŭ" din Sibiŭ, unde s'a tipăritŭ Memorandulŭ Românilorŭ, şi a confiscatŭ tóte esemplarele din Memorandŭ, ce se aflaŭ încă în depositulŭ Institutuluĭ.

Fóea ministeriuluĭ de culte. Ministeriulŭ r. u. de culte şi instrucţiunea publică începêndŭ dela anulŭ noŭ va eda o fóe oficiósă (Hivatalos Közlöny). Fóea va apărĕ în 1 şi 16 a fiesce căreĭ lunĭ şi va costa pre anŭ 2 fl. 50 cr. Ea va publica ordinaţiunile ministeriale, resoluţiunile principiale ale ministeriuluĭ, concurse şi alte scirĭ, ce cadŭ în resortulŭ ministeriuluĭ de culte şi instrucţiune.

Fóe românéscă oprită. Ministrulŭ r. u. de comerciŭ a substrasŭ debitulŭ postalŭ pre teritoriulŭ coróneĭ ungare, foiĭ umoristice „Tocila", ce apare în Bucurescĭ, sub cuvîntŭ că acéstă fóe ar agita contra statuluĭ ungarŭ.

Casŭ de móte. *Georgiŭ Oprea,* parochŭ în Bözödujfalu în protopopiatulŭ Odorheiuluĭ, a reposatŭ în 10 a l. c. în etate de 44 de anĭ în alŭ 20-lea anŭ alŭ preoţieĭ.

În vecĭ amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Sinodulŭ dela Florența.

După scriitorĭulŭ grecŭ Pitzipios Bey.

(Fine.)

Papa Eugeniŭ IV rĕspunse comisiuniĭ trimisĕ de rĕsăriteni, că dacă cumva rĕsăriteniĭ încă nu suntŭ convinșĭ, atuncĭ nu rĕmâne alta, decâtŭ saŭ să continue disputa și maĭ departe, saŭ să voteze în o ședință ordinară apuseniĭ și resăriteniĭ, și apoĭ să decidă maĭoritatea.

Rĕsăriteniĭ ținură acum o altă conferință privată, în carea li-se împărtășĭ rĕspunsulŭ Papeĭ. În conferința acésta Mitropolitulŭ din Mitilene îndemnă cu multă însuflețire pre orientalĭ la unire. După elŭ se ridică Gregoriŭ vicariulŭ bisericeĭ din Constantinopolŭ și legatŭ alŭ Patriarchuluĭ din Alexandria și lămuri pusĕțiunea orientalilorŭ cu privire la argumentele aduse în favorulŭ procesiuniĭ Spiritului Sântŭ și dela Fiulŭ, astfelŭ: *„Ce să rĕspundemŭ Papeĭ? Să dicemŭ, că citatele aduse de apuseni nu suntŭ adevĕrate, saŭ suntŭ falsificate? Saŭ să dicemŭ, că pre unele nu le cunóscemŭ, și pre altele nu le primimŭ fără de a putĕ aduce nicĭ unŭ motivŭ? Nu ne maĭ rĕmâne alta decâtŭ să alergămŭ la minciunĭ și naĭvitățĭ, ceea ce nu se unesce cu demnitatea nóstră.“*

După conferința acésta se rugară orientaliĭ din noŭ de Papa, ca să afle unŭ mijlocŭ de unire, după ce eĭ recunoscŭ, că apuseniĭ aŭ avutŭ dreptŭ a adauge la simbolŭ părticéua *„Filioque“*, ceea ce corĕspunde învățăturei Sânților Părinți, deși rĕsăriteniĭ nu vorŭ adauge nimicŭ la simbolulŭ primitŭ dela Părinți. Papa le rĕspunse, că va trimite la conferința orientaliloru maĭ mulți Cardinalĭ, carĭ să le împărtășéscă rĕspunsulŭ luĭ. Într'aceea orientaliĭ ținură totŭ într'una conferințe la Patriarchulŭ, în carĭ ca apĕrătorĭ aĭ uniriĭ se distinseră Mitropolitulŭ din Nicea și Georgiŭ Scholarios, maĭ târdiŭ Patriarchŭ în Constantinopolŭ sub numele de Genadiŭ. În una din conferințele aceste veniră treĭ Cardinalĭ ca legațĭ aĭ Papeĭ, și decherară, că dorința Papeĭ este, ca să se continue ședințele ordinare ale sinoduluĭ, și acolo să se discute punctele de divergință între ambele biserice, până cândŭ orientaliĭ vorŭ fi deplinŭ convinșĭ.

În diua de Rusaliĭ a aceluĭ anŭ 1439 Papa Eugeniŭ IV chemă la sine clerulŭ rĕsăritenŭ, și îĭ aduse aminte, câtŭ de multe a făcutŭ și lucratŭ elŭ, numaĭ ca unirea bisericelorŭ să sĕ pótă odată ducé în deplinire. Cu tóte acestea orientaliĭ nu conferescŭ destulŭ de desŭ cu apuseniĭ spre a se convinge de adevĕrŭ. Joĭ după Rusaliĭ se adunară orientaliĭ ĕrăși la olaltă în o conferință, în care toțĭ episcopiĭ strigară: *„Blăstĕmatŭ să fie totŭ celŭ ce nu voesce unirea dreptcredinciósă.“* Ĕrăși în o altă conferință se supuse cestiunea la votulŭ episcopilorŭ. Atuncĭ toțĭ votară pentru uniune, afară de patru Mitropoliți, anume ceĭ din Heraclea, Efesŭ, Monembasia și Anchiala. În urmă însă maĭ votară treĭ din acești pentru uniune, și în contra uniuniĭ rĕmase numaĭ Mitropolitulŭ din Efesŭ, Marcŭ Eugenicŭ. După aceea formulară actulŭ uniriĭ, pre care îlŭ trimiseră Papeĭ, care îlŭ ceti în presența Cardinaliloru și-lŭ aprobă. Cardinaliĭ atuncĭ îmbrățișară pre Episcopiĭ rĕsăriteni. Acum în privința procesiuniĭ Spiritului Sântŭ și dela Fiulŭ nu maĭ era disonanță între apuseni și rĕsăriteni. Eraŭ însă alte puncte de divergință între ambele biserice, carĭ încă trebuiaŭ discutate. Pentru aceea orientaliĭ aleseră 4 Mitropoliți, anume pre alŭ Rusieĭ, pre ceĭ din Nicea, Trapezuntŭ și Mitilene, carĭ să mérgă la Papa și să reguleze celealalte puncte de divergință între ambele biserice. Acești patru Mitropoliți ținură cu episcopiĭ apuseni o ședință estraordinară, în care după maĭ multe discusiuni și dispute se decise, că la Sânta Eucharistie să se folosésca pâne de grâŭ, și încă dospită orĭ nedospită, după cum e praxa în fiesce care biserică, căcĭ Sânta Eucharistie este validă și în pâne dospită și în pâne nedospită, dacă numaĭ e de grâŭ și preotulŭ e preotŭ adevĕratŭ.

După aceea trecură la cestiunea purgatoriuluĭ, în carea se uniră cu toțiĭ în aceea, că sufletele celorŭ ce aŭ muritŭ în credință, însă în viață din vre-o causă saŭ alta nu și-aŭ pututŭ espia încă deplinŭ pĕcatele, trebuescŭ să maĭ sufere și în ceealaltă viață unele pedepse. Li-se potŭ însă ușura pedepsele prin rugăciunile și alte fapte bune ale celorŭ viĭ.

În diua următóre se discută cestiunea despre drepturile Pontificeluĭ Romanŭ, cu care ocasiune orientaliĭ primiră tóte punctele relative la drepturile aceste. Se născu însă divergință cu privire la aceea, că óre Pontificele Romeĭ póte decide în causele grave bisericescĭ și fără scirea și învoirea celoralalțĭ patru Patriarchĭ. După maĭ multe consultărĭ cu privire la lucrulŭ acesta orientaliĭ formulară cestiunea Pontificeluĭ Romeĭ în modulŭ următoriŭ: *Decidemŭ, că Sântulŭ Scaunŭ Apostolicŭ și Episcopulŭ Romeĭ ține Primatulŭ preste întrégă lumea. Că Episcopulŭ Romeĭ este următoriulŭ Sântuluĭ Petru, locținĕtoriulŭ luĭ Christosŭ, Capulŭ întregeĭ biserice, și părintele și învĕțătoriulŭ întregeĭ creștinătățĭ, și că luĭ în persóna Sântuluĭ Petru i-s'a datŭ de Domnulŭ nostru Isusŭ Christosŭ putere deplină de a pasce, de a guverna și de a domni preste întrégă biserica, precum stă și în actele sinódelorŭ ecumenice și în sântele canóne.* [1])

Totŭ în ședința acésta fiindŭ orientaliĭ întrebațĭ, că la S. Liturgie după cuvintele *„Luațĭ mâncațĭ“* pentru ce maĭ dicŭ și cuvintele: *„Și fă adecă pânea acésta* scl.“ rĕspunseră, că eĭ credŭ, că prefacerea se întîmplă la cuvintele *„Luațĭ mâncațĭ“*. Cuvintele *„Și fă adecă pânea acésta“* le dicŭ în înțelesulŭ, că trupulŭ Domnuluĭ în ceĭ ce-lŭ vorŭ primi, să fie adevĕratŭ trupŭ, ĕrăși nu spre osîndă. Cu rĕspunsulŭ acesta apuseniĭ se decherară mulțămițĭ.

În sara dileĭ acesteia muri în Florența Iosifŭ Patriarchulŭ Constantinopolitanŭ. În óra morțiĭ ceru recuisite de scrisŭ, și decheră în scrisŭ: *„Credŭ și primescŭ totŭ ce crede și primesce Catolica și Apostolica biserică a Romeĭ vechĭ, și că Sânția Sa Papa dela Roma este părintele părinților și supremulŭ locținĕtorŭ alŭ Domnuluĭ nostru Isusŭ Christosŭ.“*

După mórtea Patriarchuluĭ se formulară actele definitive ale Sinoduluĭ de către 10 teologĭ celebri, dintre carĭ 5 din occidentŭ și 5 din orientŭ, pre carĭ apoĭ în 9 Iulie 1439 le subscrise clerulŭ amîndororŭ bisericelorŭ, ĕrăși Papa celebră Sânta Liturgie și închise sinodulŭ cu o vorbire însuflețită.

În anulŭ viitorŭ vomŭ vedé apoĭ sórtea decretelorŭ sinoduluĭ acestuia în biserica orientală totŭ după acestŭ autorŭ.

Eufrosina.

(Fine.)

Într'una din chiliile Carmelitelorŭ zace morbósă o călugărița tinĕră. Fruntea eĭ palidă e aprópe chiar așa de albă ca și perina, pre care-și razimă capulŭ. Genele și sprîncenele negre facŭ, ca albéța eĭ să fie ca zăpada. E însă o frumseță cerésca, pare că e chipulŭ păcii și alŭ liniștiĭ. Lângă ea șede pre unŭ scaunŭ o altă călugărița și cetesce dintr'o carte de rugăciune, îșĭ pune apoĭ cartea din mână și privesce la bolnava. Nu scie, să o compătimésca orĭ să o invidieze. Pre o măsuță suntŭ nisce rose într'unŭ păharŭ.

„Soro Mărie!“ dice bolnava deschidĕndu-și ochiĭ sĕĭ ceĭ de o îngeréscă nevinovăție. „Aicĭ suntŭ rose, o, te rogŭ dă-mi-le în mână!“

Călugărița i-le întinde credĕndŭ, că mirosulŭ florilorŭ îĭ va face bine. Dar bolnava e așa de slabă, câtŭ rosele îĭ scapă josŭ din mână.

„Puterea m'a părăsitŭ, soro Mărie,“ dice ea zimbindŭ. „Dar n'are să facă nimica, nu maĭ am lipsă de ea: jertfa mea e primită.“

„Dragă soră Beatrix, nu maĭ vorbi atâta. Sciĭ, că nu-ți face bine.“

„De ce să nu-mĭ facă bine? Preste câteva óre nu numaĭ voiŭ vorbi, dar voiŭ și cânta înaintea scaunuluĭ luĭ Dumnedeŭ. Nu ți-se pare curiosŭ, soro? Audĭ, eŭ n'am cântatŭ în viața mea, și sperŭ să cântŭ după mórte.“

„Aĭ fostŭ unŭ îngerŭ totdeuna, soro Beatrix. Rógă-te pentru mine!“

„Într'adevĕrŭ, soro Mărie. Dar ultă, a intratŭ cineva în mănăstire.“

„Te înșelĭ, soră dragă, de aicĭ nicĭ nu se póte audi.“

„Dar îțĭ spunŭ, că e așa. Îĭ cunoscŭ — — unulŭ e unchiulŭ, celalaltŭ — — dar Dumnedeule, e prea mare fericire! O, ce bunŭ aĭ fostŭ cu mine! Câtŭ am fostŭ eŭ de fericită totdeuna!“

Ochiĭ i-se închidŭ de obosélă. Și cândŭ și-ĭ deschide ĕrăși, stă lângă patulŭ eĭ unŭ preotŭ.

„Eufrosino, iubita mea în Christosŭ fiică, spune-mĭ, cum te afli?“ o întrébă elŭ.

„Unchiule,“ îĭ rĕspunde ea cu unŭ zimbetŭ de fericire, „suntŭ așa de veselă, că te maĭ potŭ vedé odată! Dar cum se face, de eștĭ singurŭ? Unde e celalaltŭ, care a venitŭ cu tine?“

Preotulŭ o privesce cu mirare.

„O, de ce-mĭ ascundĭ? Eŭ sciŭ dór totulŭ! Maĭca Domnuluĭ mĭ-a șoptitŭ, că jertfa mea e primită, și sufletulŭ tatăluĭ meŭ este mântuitŭ. O unchiule, de câtă grație m'a învrednicitŭ ceriulŭ! Întâiŭ am întîlnitŭ pre Armand, care m'a învățatŭ multe, apoĭ aĭ venitŭ tu, ca să-mĭ areți tóte cele bune. Așa am ajunsŭ fericirea, ca să facŭ destulŭ pentru pĕcatele tătâne-meŭ, și astădĭ sciŭ, că elŭ e mântuitŭ! Adă-lŭ aicĭ, unchiule, adă-lŭ aicĭ! Am așteptatŭ de multŭ, și în sfârșitŭ a sositŭ óra!“

Preotulŭ nu putea vorbi, își puse numaĭ mâna pre fruntea eĭ atinsă deja de degetulŭ morțiĭ.

O, acestŭ sufletŭ curatŭ sălta și lăuda pre Dumnedeŭ, deși după judecata ómeniloru a gustatŭ așa puținŭ din viața asta! N'a întîmpinatŭ decâtŭ durere și jertfă. O cruce grea i-a apăsatŭ tótă viața. Dar étă aceĭ spinĭ schimbațĭ în rose!

Acum intră unŭ bărbatŭ însoțitŭ de starița. Bolnava se ridică și-și deschide brațele. Elŭ o cuprinde plângendŭ. „Copila

---

[1]) *Ἔτι ὁρίζομεν τὴν ἁγίαν Ἀποστολικὴν Καθέδραν καὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν Ἀρχιερέα εἰς πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην τὸ πρωτεῖον κατέχειν· αὐτόν τε τὸν Ῥωμαϊκὸν Ἀρχιερέα διάδοχον εἶναι τοῦ Μακαρίου Πέτρου, τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἀληθῆ τοποτηρητὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴν, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν πατέρα τε καὶ Διδάσκαλον ὑπάρχειν, καὶ αὐτῷ ἐν τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τοῦ ποιμαίνειν, καὶ διϋθύνειν, καὶ κυβερνᾶν τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πλήρη ἐξουσίαν παραδεδόσθαι, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαμβάνεται.*

mea, scumpa mea copilă!" îi dice cuprindendu-i capulŭ între mâni. Ea îşi cércă încă odată puterea şi ĭea crucea şi o ţine înaintea sa. Tatălŭ eĭ sărută crucea.

„Acum mĕ poţĭ chemá la Tine, mirele meŭ! Mĭ-am împlinitŭ misiunea!" Capulŭ îĭ căḑu pre perină. „Rĕmâneţĭ cu bine, tată, unchiule, venerabilă maĭcă, soră Mărie, rĕmâneţĭ cu bine! Eŭ vĕ lasŭ acum — jertfa mea e primită. Aliluia, Aliluia!"

Sora şi preotulŭ îngenunchiară.

Lerinval se trezi ca dintr'o amețélă şi-şĭ plecă capulŭ spre trupulŭ fĭiceĭ sale. „Copila mea scumpă! O Dumneḑeule, câtŭ eştĭ de îndurătŭ!" Aşa se jeluia elŭ acum. „Blăstĕmulŭ tatăluĭ meŭ şi alŭ luĭ Avelŭ şi alŭ preotuluĭ eraŭ asupra mea şi-mĭ împovoraŭ aniĭ, şi ea l'a luatŭ de pre umeriĭ meĭ şi l'a purtatŭ până la sfârşitulŭ sĕŭ. O, sermana mea Eufrosină!" Apoĭ plânse dŭrerosŭ.

* * *

În palaţulŭ Champfleury încă era cineva aprôpe de mormîntŭ. Micuţa Eufemia era fórte greŭ bolnavă. Treĭ medicĭ se consultaŭ lângă légănulŭ, unde zăcea mititica galbenă ca céra. Bĕtrâna princésă împlinia liniştită tóte cele ce rînduiaŭ medicii, precândŭ Henrieta şedea plângendŭ şi nu putea să dea nicĭ celŭ maĭ micŭ ajutoriŭ. Armand se răzimá de o feréstă. Mânile-ĭ eraŭ încleştate, şi în ochiĭ luĭ se putea ceti maĭ multŭ mânie decâtŭ durere. Privirea şĭ-o îndreptá spre femeea confusă şi neliniştită, ce părea că nu maĭ scie de capulŭ sĕŭ. Ea era causa la morbulŭ prunceĭ. De ce a părăsit'o atuncĭ şi a mersŭ la balŭ, fără ca să-ĭ aĭbă grijea? Unulŭ dintre medicĭ îndreptă o privire spre princésa Aliénor. Ea pricepu şi se apropiă de Henrieta.

„Cum stă lucrulŭ, mamă? Eŭ vreŭ să scĭŭ totŭ!" dise Armand. Buzele îĭ eraŭ strânse, şi vinele frunţiĭ i-se umflaŭ.

„E aprópe trecută din lumea asta, fiulŭ meŭ," îĭ şopti princésa.

Henrieta se ridică cu unŭ sbieratŭ dureros şi cuprinse grumaziĭ bărbatuluĭ sĕŭ. „Armand, Armand!" se văeta ea.

Dar elŭ nu maĭ scia de sine şi o împinse dela sine. „Du-te de aicĭ!" îĭ dise cu vóce mişcată. „Ândŭ era bolnavă copila, o aĭ părăsitŭ, şi acum n'aĭ dreptulŭ de a o jeli! Caută-ţĭ plăcerĭ şi mângăere, unde le poţĭ aflá, dar nu lângă mine!"

„O, Dumneḑeule sfinte!" dise nefericita şi se aruncă în braţele princeseĭ. „Mamă, tóte le-am făcutŭ din uşurinţă, dar nu din rĕutate. Sciŭ, că suntŭ vrednică de pedépsă, dar nu de ura luĭ."

Armand se întórce cu dispreţŭ şi se apropie de légănŭ. Acolo îngenunche şi neteḑesce membrele rĕcĭ şi gingaşe ale mititiceĭ şi apoĭ oftéză adâncŭ: „Eufrosină, rógă-te pentru ea!"

Aliénor duse pre Henrieta în odaea vecină. De vorbitŭ nu ĭ-a vorbitŭ multe. Cu ce ar fi şi putut'o mângăia? De altă parte erá şi maĭ îngrijată de durerea credinciosuluĭ tată.

Maĭ trecu o óră, şi bărbaţii de sciinţă eraŭ încă totŭ acolo şi clătinaŭ din capete. „Crisa a trecutŭ, şi putemŭ nutri sperare," dise unulŭ dintr'înşiĭ.

Armand grăbi cu acéstă veste bună la mamă-sa. Pre soţie-sa nu o învrednici nicĭ măcarŭ de o privire.

Dar ea îĭ dise cu durere: „Armand, nu mĕ poţĭ ĭerta?"

Elŭ privesce la ea, dar se duce lângă mamă-sa şi îĭ dice: „Mamă scumpă, Eufrosina s'a rugatŭ pentru Eufemia mea."

„Chiarŭ de aceea, fiulŭ meŭ, nu fĭĭ crudelŭ în óra acésta."

„Mamă, încă nu potŭ să fiŭ altfelŭ. Pare că o vĕdŭ încă totŭ înaintea ochilorŭ în strălucirea de ĭerĭ gândindu-se numaĭ la deşertăciunĭ. Păharulŭ s'a umplutŭ acum cu vîrfŭ. Ea merită să o tractezŭ aşa."

„Şi consciinţa ta nu te mustră pentru o astfelŭ de tractare?" îĭ dice mamă-sa cu voce aspră.

Elŭ nu-ĭ rĕspunde, ci merge érăşĭ lângă légănŭ. Aci află pre Henrieta plângendŭ. Mititica privesce suriḑendŭ la frumósa sa mamă. Nicĭ odată nu i-s'a părutŭ luĭ aşa de frumósă.

Către sară domniá în casă liniştea, ce urméză după o furtună. Henrieta s'a dusŭ în odaea bolnaveĭ. Armand şedea érăşĭ la masă cu ceĭalalţĭ treĭ copiĭ. Princésa cetiá, ér Ioană împletia la ciorapĭ. Nicĭ unŭ cuvîntŭ nu se vorbia.

Într'aceea se deschide uşa. „Părintele Mihailŭ!" strigară copiii şi-ĭ săriră înainte. Dar privirea luĭ era seriósă şi în ochiĭ luĭ luciaŭ lacrimĭ.

„De ce n'aĭ fostŭ şi dta aci? Noĭ amŭ suferitŭ aşa de multŭ," îĭ dise princésa óre cumva cu imputare.

„Şi maĭ suferimŭ încă şi acum!" adause Armand cu unŭ suspinŭ adâncŭ.

Preotulŭ arătă printr'unŭ semnŭ, că ar vre, ca Ioană cu pruncii să nu fie de faţă.

„Eŭ viŭ de lângă trupulŭ mortŭ alŭ soreĭ Beatrix."

„Eufrosino, îngerulŭ meŭ păzitorŭ! Aşadar tu te-aĭ rugatŭ din cerŭ pentru mine!" Şi Armand îşi acoperi apoĭ faţa cu mânile.

„Să-lŭ lăsămŭ cu jelea luĭ," dise preotulŭ şi conduse pre principesă de o parte. „Noĭ avemŭ pentru ce să ne bucurămŭ, ér nu să plângemŭ. Étă în sfârşitŭ s'a întorsŭ fiulŭ celŭ rătăcitŭ. Emanuelŭ a îngenunchiatŭ lângă cosciugulŭ eĭ."

„Emanuelŭ? Unde e Emanuelŭ?" dise Aliénor mişcată. „Condu-mĕ acolo, vreŭ să plângŭ şi să jelescŭ împreună cu elŭ!"

Preste unŭ momentŭ fratele şi sora se îmbrăţişară érăşĭ după o înstrăinare de treĭḑecĭ de anĭ. Şi Nancy de Beaumoir încă îlŭ ĭertă, şi toţĭ îşĭ împreunară lacrimele, căcĭ o, câte eraŭ de deplânsŭ din trecutŭ!

Armand stá inca totŭ în odae cuprinsŭ de gândurĭ triste. Şi elŭ îşĭ aducea aminte de ḑilele trecute. Părea că vede încă pre ĭubita mórtă, colo pre laculŭ celŭ micŭ trasă de lebede, apoĭ în Madeleine, şi în urmă în mănăstire.

O mână se razimă pre umĕrulŭ luĭ. O vóce blândă şi dulce îĭ şoptesce: „Ĭubite Armand, ce bine aĭ făcutŭ, că aĭ rugat'o, să se róge pentru Eufemia nóstră."

Armand se întórce şi vede lângă sine pre Henrieta. Pare că sufletulŭ i-s'a revoltatŭ în contra eĭ. „Şi de unde poţĭ tu sci, că ea s'a rugatŭ din cerŭ pentru noĭ?"

Ea clatină din capŭ. „Gândescŭ aşa eŭ nevrednica!" dise ea cu umilinţă.

În locŭ de rĕspunsŭ elŭ o strînse la sine. „Henrieto, vĕdŭ, ca sufletulŭ tĕŭ e bunŭ şi neîntinatŭ. Şi eŭ încă suntŭ de vină la viaţa, ce amŭ dus'o până acum. De ar fi de acum înainte altfelŭ!"

O dulce îmbrăţişare sigilă împăciuirea. Aŭ maĭ vorbitŭ apoĭ încă multe despre mititica lorŭ bolnavă şi apoĭ despre ĭubita repausată. Armand istorisi apoĭ nevesteĭ sale istoria primeĭ sale ĭubirĭ. Ea îlŭ ascultá cu căldură şi plânse alăturea cu elŭ. Într'acea óră sufletele lorŭ se apropiară maĭ multŭ decâtŭ în aniĭ primĭ aĭ căsătorieĭ lorŭ. Spiritulŭ Eufrosineĭ se pogorî preste ea.

Princesa de Champfleury aranjă una dintre cele maĭ frumóse odăĭ ale palaţuluĭ pentru fratele sĕŭ. Toţĭ îlŭ tractaŭ cu celŭ maĭ mare respectŭ. Dar n'o duse multŭ. Închise ochiĭ în braţele suroreĭ sale într'o pocăinţă şi evlavie adâncă. Cuvintele luĭ cele de pre urmă aŭ fostŭ: „Ĭertare, Dumneḑeulŭ meŭ; ĭertare în numele Eufrosineĭ mele!"

Mulţĭ, mulţĭ anĭ după acestea, cândŭ pruncii luĭ Armand eraŭ crescuţĭ marĭ, şi Aliénor îşĭ îmbrăţişa strănepoţii şi privia cu bucurie înţelegerea bună dintre Henrieta şi Armand, se sfârşi şi cu părintele Mihailŭ.

Până în óra morţiĭ a lucratŭ împlinindu-şĭ cu scumpătate misiunea grea. Liniştitŭ şi zimbindŭ dise luĭ Armand, care stá lângă aşternutulŭ luĭ cu ceĭ doĭ fiĭ Edmund şi René: „Nu mĕ jeliţĭ, eŭ vreŭ să mĕ apropiŭ de casa mareluĭ Dumneḑeŭ, şi n'aveţĭ dar, de ce să mĕ jeliţĭ! Spune însă mameĭ tale, că în acéstă óră îĭ mulţămuscŭ, pentru că ea m'a călăuzitŭ pre calea cea dréptă, şi sperezŭ, că acolo susŭ în înălţime ne vomŭ revedé." Şi apoĭ adurmi blândŭ ca şi unŭ băétŭ ostenitŭ.

Principésa la scirea acésta se sguduĭ adâncŭ, şi gândurile eĭ se întórseră departe în trecutŭ. Câteva ḑile numaĭ, şi urmă şi ea pre amiculŭ sĕŭ credinciosŭ. O jeliră copiii şi copiiĭ copiilorŭ.

Castelulŭ Enfin heureux după voea luĭ Emanuelŭ se străformă într'o mănăstire, unde surorile misericordiane purtaŭ grijea copilelorŭ orfane şi sĕrace.

Colatin Potelet s'a făcutŭ unŭ creştinŭ bunŭ. Elŭ a luatŭ în căsătorie pre drăgălaşa Mineta. În odaea luĭ precum şi în bogatulŭ salonŭ alŭ luĭ Armand este o icónă, la care atâtŭ părinţiĭ câtŭ şi copiiĭ privescŭ cu sfinţenie. E fecióra, ce s'a adusŭ jertfă Dumneḑeuluĭ preadreptŭ.

După originalulŭ germânŭ de **Elena S.**

Bibliografie.

Raportulŭ annalŭ alŭ Societăţiĭ academice *„România Jună"* din Viena pre anulŭ 1891/2. A) În partea generală se arată în lineaminte generale nisuinţa oménimii spre cultură, şi însĕmnătatea Societăţiĭ „România Jună" pentru tinerimea academică română din Viena. Se amintescŭ evenimentele îmbucurătóre maĭ însĕmnate din anulŭ administrativŭ XXI, precum şi loviturile grele, ce le-a suferitŭ Societatea în decursulŭ anuluĭ. „Una dintre cele maĭ triste ḑile de doliŭ a fostŭ atuncĭ pentru „România Jună", cândŭ i-se anunţă, că Esc. Sa I. P. S. Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Dr. Ioanŭ Vancea de Butésa, membru fundatorŭ alŭ Societăţiĭ, şĭ-a curmatŭ calea pămêntéscă împodobitŭ de mărețele-ĭ fapte pentru clerŭ şi naţiune." B) Din partea specială amintimŭ, că *membri* suntŭ: a) *fundatorĭ* 20, b) *onorarĭ* 85, c) *emeritaţĭ* 53, d) *ordinarĭ* 33, e) *estraordinarĭ* 2. *Biblioteca* conţine 1016 opurĭ în 808 volume. Averea totală a societăţiĭ face 11630 fl. 91 cr.

„Lumea literară" e numele unuĭ jurnalŭ literarŭ ilustratŭ, ce apare în Gherla sub redacţia dluĭ *George Simu*, preotŭ gr. cat. în Gheja. Fóea va apăré de dóuĕ orĭ pre lună şi costă pre anŭ 4 fl.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Economie.

Cultivarea luţerneĭ. În economia rurală unŭ articulŭ fórte importantŭ este nutreţulŭ. Fără nutreţŭ de ajunsŭ economulŭ nu póte ţiné vite bune, cu carĭ să-şĭ lucre pămîntulŭ, şi carĭ vîndendu-se să se plătéscă bine. Făcendu-se comasare în cele maĭ multe locurĭ atâtŭ păşunatulŭ câtŭ şi fînaţele s'aŭ redusŭ într'o măsură de totŭ mare. Economulŭ nu numaĭ iérna, dară şi vara este silitŭ, să-şĭ ţină vitele în grajdŭ şi să le nutréscă, precum se dice, din mână. Ca să o pótă face acésta, are lipsă de nutreţŭ multŭ şi bunŭ. Nutreţŭ şi multŭ şi bunŭ îĭ ofere economuluĭ luţerna. Ea se cosesce şi de 4—5 orĭ pre anŭ, şi vitele o mâncă fórte bine şi verde şi uscată. Dacă voimŭ, ca luţerna să producă bine, trebue să fimŭ cu luare aminte atâtŭ la proprietăţile fisice, câtŭ şi la puterea nutritóre a soluluĭ. Luţerna fiindŭ o plântă, care aruncă rădăcinĭ adâncĭ, îĭ priesce pămîntulŭ pufăiosŭ saŭ rarŭ. Acesta trebue aratŭ afundŭ, ca astfelŭ rădăcinele luţerneĭ să pótă pătrunde prin elŭ. Afundimea păturei de pămîntŭ însă nu multŭ ajută, dacă nu conţine destule elemente nutritóre. Luţerna îubesce cu deosebire cali şi varulŭ, decĭ unde se află elementele acestea, ea prosperéză fórte bine. Dacă pămîntulŭ, altcum acomodatŭ pentru luţernă, numaĭ pentru aceea nu produce, fiindŭ că este săracŭ de varŭ, se póte ajuta prin gunoirea cu varŭ nestinsŭ. Varulŭ se duce pre pămîntŭ de cu tómnă, se pune în grămeţĭ micĭ ca şi gunoiulŭ comunŭ, şi se acopere cu ţărînă. În decursulŭ ierneĭ se mărunţesce varulŭ dela sine, éră primăvara câtŭ se póte de curêndŭ se împrăştie. Maĭ consultŭ este, dacă se póte, să se are pămîntulŭ afundŭ după împrăştiarea varuluĭ. Pămîntulŭ destinatŭ pentru luţernă de comunŭ se ară de cu tómnă, éră primăvara (în Martie orĭ Aprile) se sémănă şi se grapă bine. Pentru 1 jugĕrŭ se recere cam 12—14 kgr. sămînţă. Sămînţa de luţernă ni-se pare cam scumpă, căcĭ maja m. costéză 50—60 fl., dară considerândŭ, că pămîntulŭ odată sămănatŭ produce 12—16 anĭ, ea ni-se va păré destulŭ de ieftină.

Revista comercială a săptămânei.

În săptămâna precedentă nefiindŭ rece ca maĭ înainte, la ţară s'a topitŭ néua aşa, câtŭ aŭ rămasŭ sămănăturile neacoperite, şi era temere, că înăsprindu-se frigulŭ vorŭ peri. Acéstă temere este acum delăturată, de órece la începutulŭ acesteĭ săptămânĭ a ninsŭ de ajunsŭ. Frigulŭ încă începe a cresce.

Tîrgulŭ de bucate din Budapesta a fostŭ liniştitŭ. Transportulŭ de bucate pentru capitală a fostŭ neînsemnatŭ faţă cu celŭ din săptămânile precedente; cumpărărĭ încă nu s'aŭ făcutŭ în cuantităţĭ maĭ considerabile. *Grâŭ curatŭ* a sositŭ abia la 5500 tone, din care o parte a fostŭ esportatŭ; restulŭ nefiindŭ de ajunsŭ spre acoperirea lipseloră locale, s'a vîndutŭ grâŭ şi de prin deposite. Preţulŭ s'a ridicatŭ cam cu 5—10 cr. Circulaţiunea săptămânală face cam 80.000 măjĭ metr. S'a plătitŭ pentru maja m. fl. 8.80—9.30. *Sécară* încă a fostŭ puţină, fiindŭ circulaţiunea săptămânală abia de 4000 măjĭ m. S'a vîndutŭ maja m. cu fl. 6.15—6.40, după calitate. *Ovĕsŭ* s'a oferitŭ în cuantităţĭ maĭ marĭ, dară a fostŭ puţinŭ cercatŭ, din care causă şi preţulŭ luĭ a scăduţŭ cam cu 10—15 cr. S'a vîndutŭ cam 4000 măjĭ m., s'a plătitŭ maja m. cu fl. 5.40—5.80. *Cucuruzŭ* a trecutŭ puţinŭ şi cu preţŭ scăduţŭ, s'a plătitŭ maja m. cu fl. 4.65—4.70.

Tîrgulŭ de rîmătorĭ dela Steinbruch. S'a plătitŭ pentru rîmătorĭ *ungurescĭ* aleşĭ greĭ de 320—380 kg. 45—45½ cr., *bătrânĭ* maĭ greĭ de 300 kg. 42—43 cr., marfă *ţărănescă* 40—44 cr., *sérbescĭ* 39—43 cr. la kg. curatŭ.

Preţulŭ mărfurilorŭ.

Piaţa din Blaşiŭ: Grâŭ, hectlitr. fl. 4— până 4.65, — grâŭ meştecatŭ fl 3.50 până —.—, sécară fl. 3.— până 3.50, — ovĕsŭ fl. 2.— până fl. —.—, cucuruţŭ fl. 2.80 până fl. —.—, alacŭ fl. 2.— până fl. —.—, cartofĭ fl. 1.50 până fl. —.—, — sământă de cânepă fl. —.— până fl. —, fásoiea fl. —.— până fl. —.—, — carnea de vită chilo 44 până — cr., carnea de viţelŭ — până — cr., carnea de porcŭ 40 până — cr., carnea de berbece 26 până — cr., — 8 óuĕ cu 20 până — cr.

Posta Redacţiuniĭ. *Corespondentuluĭ „de pre Murăşŭ" alŭ Gazetei.* Amŭ voitŭ să-ţĭ dămŭ ocasiune să te convingĭ despre starea adevărată a lucruluĭ şi eventualŭ să facĭ şi o faptă bună. N'aĭ voitŭ să primescĭ propunerea nóstră făcută cu cea maĭ curată intenţiune. Astfelŭ suntemŭ silicĭ a declara, că incidentulŭ din partea nóstră îlŭ considerămŭ de încheiatŭ, pentrucă noĭ carĭ amŭ negatŭ aserţiunile Dtale, n'avemŭ să dovedimŭ nimicŭ, fiindŭ-că celŭ ce afirmă are să probeze, ér nu celŭ ce négă. Apoĭ noĭ cestiunile personale numaĭ atuncĭ le atingemŭ, cândŭ suntŭ legate de cestiunĭ marĭ de principiŭ, pre cândŭ în scrisórea Dtale nu este vorba de principiĭ, ci maĭ multŭ de o résbunare personală ceea ce apare din modulŭ, în care Dta, saŭ »Gazeta« aţĭ scrisŭ. În fine pre »Gazeta« nu o considerămŭ de forŭ competentŭ, înaintea căreia aŭ să se judece cestiunile personale atinse de Dta, cestiunĭ carĭ numaĭ înaintea unuĭ juriŭ imparţialŭ se potŭ lămuri, ér nu înaintea publicităţiĭ, înaintea căreia nu se potŭ aduce în jocŭ persóne, carĭ nu s'aŭ declaratŭ, că voescŭ a fi aduse în jocŭ. Altcum noĭ credemŭ, că tóte cestiunile acestea suntŭ puse în scenă numaĭ de »Gazeta«, care vre pre calea acésta să-şĭ acopere deruta suferită în cestiunea sinodalităţiĭ.

Editorŭ şi redactorŭ răspundĕtorŭ:

Dr. Victorŭ Szmigelski.

Nr. 162—1892. (30) 2—3

Edictŭ.

Fiindŭ-că Marton Nastasia, gr. catolică din Şomcuta-mare de 18 anĭ şi-a părăsitŭ cu necredinţă pre legiuitulŭ eĭ soţŭ Ioanŭ Barna din Şomcuta-mare şi ubicaţiunea aceleia nu se scie, prin acésta se citéză, ca în terminŭ de unŭ anŭ şi o dĭ să se presenteze înaintea subscrisuluĭ, căcĭ la din contră procesulŭ divorţialŭ se va pertractá şi decide şi în absinţa eĭ.

Şomcuta-mare la 13 Dec. 1892.

Ioanŭ Serbŭ,
protop. tract. Şomcuteĭ-marĭ.

---

(31) 2—3

Concursŭ.

„Reuniunea de consumŭ, asociare în Blaşiŭ" prin acésta escrie concursŭ la postulŭ de *practicantŭ de comptabilitate* împreunatŭ cu unŭ salariŭ anualŭ de 3—400 fl. v. a.

Reflectanţiĭ aŭ de a-şi susterne până în 10 Ianuariŭ 1893 st. a. cererile provĕdute cu documinte.

Blaşiŭ în 19 Decembre 1892.

Consiliulŭ administrativŭ.

Fundată în an. 1858.

FRANCISCŬ WALSER

Liferantŭ de curte alŭ Alteţeĭ Sale imp. şi reg. Archiducele Iosifŭ.

proprietariulŭ primeĭ fabricĭ ungare de maşine şi recuisite de pompieri, turnătoriŭ de clopote şi metalŭ

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomândă atenţiuneĭ preaonoraţilorŭ domnĭ preoţĭ

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

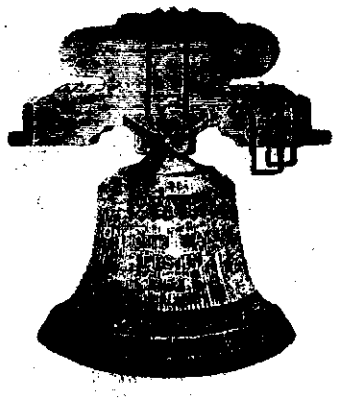

în care se fabrică atâtŭ grupurĭ câtŭ şi clopote singuratice: cu **scaune de fierŭ** patentate şi cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferatŭ dela intemeiarea sa 1800 clopote marĭ de metalŭ, într'altele şi celŭ dela metropolia din Bucurescĭ în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblatóre scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă şi pumpe pentru fântâni.

(4) 51—52

Preliminare de spese şi Preţŭ-courantŭrĭ se trimitŭ la cerere gratuitŭ şi franco.

Distinsŭ în anulŭ 1885 la esposiţiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelentŭ, progresŭ şi capacitate de concurinţă cu **diploma cea mare de onóre.**

Cu deosebită stimă cutezŭ a încunoscinţă pre

Veneratulŭ Clerŭ greco-catolicŭ,

că precum şi până acum iaŭ asupra-mĭ gatírea de

iconostase, amvóne, altare

şi alte obiecte de ale instruireĭ interne a bisericelorŭ, în ce privesce **lucrulŭ de mĕsariŭ şi de sculptorŭ, de colorare** respective de **marmorisare** şi de **provedere cu icóne sânte,** dimpreună cu **aşeţarea acelorŭ obiecte** în faţa loculuĭ, precum şi **renovarea de iconostase** cu preţurile cele maĭ ieftine.

Cu proiecte colorate servescŭ cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericele greco-catolice aŭ câstigatŭ recunóscere deosebită, si tóte mĕ îndreptăţescŭ la sperarea, că Veneratulŭ Clerŭ mĕ va împărtăşí ocasionalminte de preţuita-ĭ încredere. Silinţa mea sĕ va îndreptá totŭ-deauna într'acolo, cá şi de acĭ înainte se meritŭ renumele celŭ bunŭ, care mi-lam câstigatŭ până acum.

Prin tarifulŭ de zone dispărêndŭ departările, prin acésta capacitatea de concurinţă mi-sa măritŭ.

Rogându-mĕ pentru preţuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolŭ Müller,
auritorŭ şi fabric. de recuis. biseric.

(5) 25—26

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesanŭ.

ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA.